

podivoda

цена 5,50 лв. брой IV Лято 2007

списание за водолазен спорт

DIR

ЩО Е ТО?

ГМУРКАНЕ В ПЕЩЕРИ

Експедиция Смилян

ЩАСТЛИВАТА ЩУКА

Историята на Щ-211

POSEIDON

The Ultimate Dive

Доживотна гаранция за всички регулатори, независимо от датата на закупуване.
Важи след преминал периодичен технически преглед.

Официален дистрибутор за България:
Дипл Блу Дайвинг, бул. Арсеналски 21, София 1421
Тел.: 02 963 2088, Факс: 02 963 1708
e-mail: info@diving-bg.com

КЛУБ ПОД ВОДА

Обратна връзка **4**

ОТ СУШАТА

От редактора **5**

Новини **7**

Магазин **8**

АБВ В ГМУРКАНЕТО

GUE **10**

Водолази

Цветан Петров и Орлин Колов **14**

DIVESTYLE

DIR екипировката на Златин **18**

Сухи костюми **20**

ПЕЩЕРНЯЦИ

Смилян 2007 **24**

МОРЕТА

Черно море **27**

ОБИТАТЕЛИ

Морски кончета **30**

ПОДВОДНА ФОТОГРАФИЯ

Подводната фотография **32**

Снимка на броя **40**

ПЪТЕШЕСТВИЯ

Гмуркане в Халкугук **42**

ДЪЛБОКА ВОДА

Джон Бенет **52**

ПОТЪНАЛИ КОРАБИ

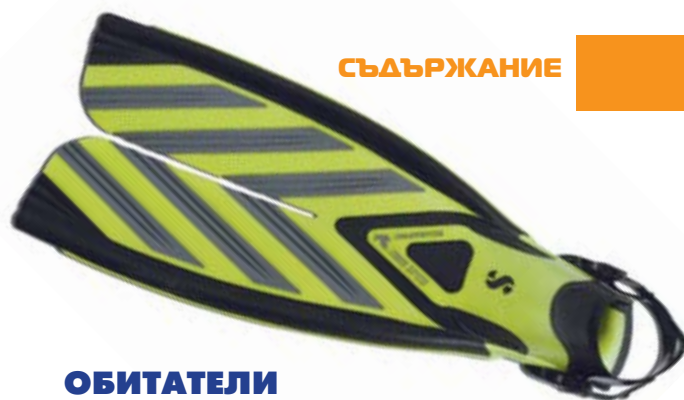
Щасливата Щука **56**

ФИЗИОЛОГИЯ

Морска болест **60**

ПОДВОДНА АРХЕОЛОГИЯ

Урговоза **62**

НОВО
24

27

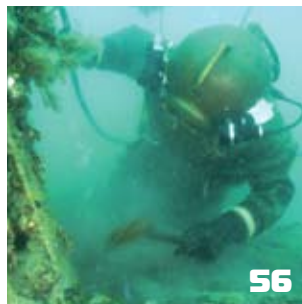
42

20

30

56

8

ИМАМЕ ПОЩА

Браво! Списанието става все по добро. Само така...

DDEVILCO

Надобрявате от брой на брой. Браво. ЕСТЕСТВЕНО имам някои забележки, но на фона на цялото списание, не са болка за умиране (някой ген трябва да спра да го чета "професионално" и ще започна да чета само за забавление) Хубаво е, че рубриките стават все повече и все по-интересни. Продължавайте в същия дух.

П.С. Дали само аз чета списанието по няколко пъти? Този брой го прочетох 3 пъти и смятам да почетвъртя

SCUBA

Що ми се струва че сте повторили 2 снимки 2 пъти

DODO

ЗА НАГРАДАТА НА СПИСАНИЕТО

Браво, момчета! Заслужихте си наградата! Конкуренцията е била госта голяма, така че отличието е значимо!

Пожелавам ви несекващ ентузиазъм, с който да творите следващите броеве, много читатели и реклами!

CHEERZ

NASTIA

Браво!
С пожелание за много успехи.

FROGMAN

И аз га кажа - ПОЗДРАВЛЕНИЯ за списанието :) - избрано е - което си е - си е. Купих си ги и 3-те броя от магазин "АкваСпорт" в Бургас и веднага ги "захапах". Като че ли имам някои забележки (или по-точно виждания) относно съдържанието му и тематиката.

Относно тематиката: Списанието е за "водолазен спорт" - добре ама не е ли малко тясно профилирано, аз не съм водолаз (имам желание да изкарам курс но не съм още) но темите в него са ми интересни в някаква степен - няма ли да е по-добре да е "за подводни спортове" и да обхваща по-широка аудитория - гмуркачи, подводен риболов и т.н. нали идеята е да има развитие - един ден част от тези които се гмуркат само с комплект 1 ще пожелаят да станат водолази.

Иначе това което прочетох - много ми хареса. Мисля че е хубаво да има отделен раздел за възможностите за гмуркане в чужбина - места, организация (туроператори, хотели, агенции, ЦЕНИ) законови положения (предполагам че всяка страна си има законодателство по въпроса)...

Относно съдържанието: Ясно ми е че едно подобно списание се издържа от рекламата в него но имам чувството, че съотношението реклама/полезна информация нещо куца. Списанието има добър обем а информацията в него като че ли е малка за обема му ... може и да греша - просто така го усещам. А за статиите за баротравмите на ухото - предпазване и т.н. - едно голямо БРАВО. Абе - какво да ви кажа - ДЕРЗАЙТЕ! Знам че ще се справите!

GRE6NIK

podVoda

редакционен екип

Веселин Михайлов
Живко Алексиев
Златин Рагев
Ивайло Еремиев
Теодора Попова

фотографи

Анка Драгански
Веселин Михайлов
Златин Рагев
Кристина Мичева, AVstudio
Марта Рагева
Орлин Колов
Цветан Петров
Ram Roth
Jo Burrows

автори в броя

Веселин Михайлов
Живко Алексиев
Златин Рагев
Теодора Попова

маркетинг и реклама

Нина Манолова
Петя Петкова

графичен дизайн

Станислава Димитрова - Таня

печат

Делта+

дистрибутори

РП, Булгарпрес, Стрела, Жакпрес

Списание "Под Вода" се издава от "Под Вода" ООД и е запазена марка на "Под Вода" ООД. Няка част от това издание не може да бъде репродуцирана изцяло или в частност без изричното писмено разрешение на издателя. Всички права запазени. Издателят не носи отговорност за текстовете в подадените реклами, както и за грешно адресирани материали.

podVoda

ул. Янтра 18
София 1124
тел.: 02 943 0040
e-mail: spisanie@podvoda.com
www.podvoda.com

ISSN 1312 - 918X

Здравейте!

Май трябва да прекрестим рубриката на предната страница от "Имаме поща" на "От форума", но с това няма да променим същността ѝ - да е място за обратна връзка с вас. Всъщност няма значение под каква форма дават мненията и предложенията си за списанието, важно е да имаме контакт с вас и във всички случаи сме ви благодарни за писмата.

Забелязали сте, че когато можем, отговаряме на желанията ви за нови рубрики - сега включваме още една - "Пещерници". Спокойно, не е за сметка на "Апнея", просто ще ги регуливаме, защото все още нямаме достатъчно информация по тези специалности.

Сега е моментът да обявя, че всеки от вас може да ни изпрати свои материали за интересни места, случаи или преживявания, които бихме могли да публикуваме в списанието. Пращайте разказите си по имейл и не се притеснявайте за прописни грешки или подобни греболци - ако се наложи, ние ще редактираме текста или ще го коригираме. Чакаме текстовете ви на spisanie@podvoda.com Още по-добре, ако са придружени със снимки. Не е нужно дори да са фотографски перфектни - важното е да показват нещо, което да е интересно на широк кръг от хора.

Този брой е обединен около няколко основни теми - гмуркането в пещери, хората, които го правят, и специфичната водолазна система DIR, възникнала и развила се върху опита на пещерните водолази във Флорида. И когато става дума за Черно море, съвсем естествено идва връзката с потъналите в него подводници, на които се гмуркат български водолази, използващи същата система.

По този начин отговаряме и на един от коментарите, че е добре материалите в списанието да са свързани по някакъв начин един с друг. От това по-свързани, здраве! И като стана дума за здраве - прочетете внимателно за морската болест, че да не оплескаме нещата :о)

И СЕГАААА...

Този път наградата отива при... **grebnik** за аналитичното писмо и препоръките в него (някои от които смятаме, че вече сме изпълнили).

Честито!

Гребник, обади се в редакцията, за да получиш чисто новата маска Poseidon!

За равен брой!

Златин

НАГРАДА ЗА ПИСМО!

Наградата за писмо от миналия брой - маска Poseidon, отиде при SEA PASSION - Сара Христова, току-що приета да учи инженерен дизайн в Техническия университет, София.

Ето какво ни написа тя:

Искам да благодаря на всички от клуб "Под вода" за това че решиха наградата за писмо на броя да отиде прии... SEA PASSION, тоест при мен :D Маската е наистина страхотна! Нямам търпение да я изпробвам под морските вълни...

Специални благодарности и на Златин, който ми достави наградата на удобно за мен място и време.

Справяте се чудесно!
Успех и в следващия брой!

SEA PASSION

Корица лято

Халкугики, Гърция
Снимка: Златин Рагев

**АКО СТЕ ПРОПУСНАЛИ
ПЪРВИТЕ БРОЕВЕ
НА СПИСАНИЕТО,
ВСЕ ОЩЕ МОЖЕТЕ
ДА СИ ГИ КУПИТЕ
ОТ РЕДАКЦИЯТА**

ул. Янтра 18
София 1124
тел.: 02 943 00 40
e-mail: spisanie@podvoda.com
www.podvoda.com
Количествата са ограничени

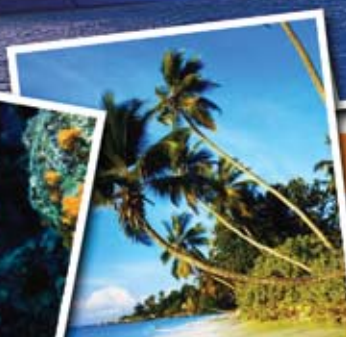
www.podvoda.com

viptrips

*Само за
ценители на
люкса и ...
екстравагантната
почивка!!!*

Варна, ул. Бузлуджа 7-9
052 630 541, 0898 630 541
office@vip-trips.net
www.vip-trips.net

the miracles of media

05-10
JUNE
ALBENA

MEDIAMIXX 07

INTERNATIONAL FESTIVAL & MARKET

The International Media Awards

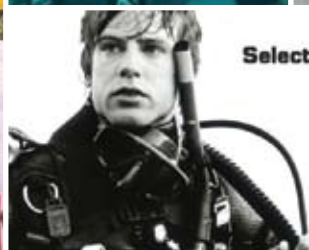
MEDIAMIXX
Mr. Georges Luks

G. Luks

*Special Award
for Print
Media
To: "POD VODA"
For debut in category
"MAGAZINE"*

ЩУКА 210

Selected by

NASA

НОВИНИ

■ НАГРАДА ЗА "ПОД ВОДА"

През юни списание Под вода спечели специалната награда "Златен чадър" за дебют на международния медиен фестивал MEDIAMIXX International Festival & Market.

Списание Под Вода се състезаваше с 16 издания - BM Businessman, Signcafe, Software and hardware, Office assistant, На кафе, Менеджър, Cherga BG, Businessweek, Property Wise Bulgaria, Паралели, HiComm Magazine, ЛИК, Приста, EGO, Free style, The Carmic Circle.

Журито беше в състав Паромита Санатани, Десислава Бошнакова, Александър Грозданов, Денка Василева, Станислав Колев.

■ ОФИЦИАЛНО НОМЕР 1

NASA избра регулаторите Poseidon Xstream като основни регулатори за техните водозасти.

За повече информация: www.poseidon.se

■ ПЪРВАТА ПОДВОДНА ПРЕСКОНФЕРЕНЦИЯ

На 24 юли на басейна Диана в София се проведе първата подводна пресконференция в България. Поводът беше една година от основаването на клуб Под вода и наградата за най-добро ново списание за клубното списание.

На дъното на 5-метровия басейн бяха поставени пластмасови столове и маса с ваза цветя. Веселин Михайлов, Живко Алексиев и Златин Радев се гмурнаха в импровизираната зала за пресконференции. С помощта на специален подводен високоговорител тримата водозасти чуваха въпросите, които журналистите им задаваха от повърхността, и отговаряха, пишейки с молив за стъкло на флип-чарт с листове от винил. Гостите край басейна виждаха на живо писането на отговорите и всичко, ставащо под водата, чрез подводната видеокамера на оператора Стефан Тодоров.

■ ГМУРКАНЕ НА ЩУКА 210

На 13 и 26 юни Владимир Явашев, Михаил Заимов и Росен Желязков от екипа на Black Sea Technical Diving направиха общо 6 спускания на 60 метра дълбочина до потъналата през Втората световна война съветска подводница Щ 210 с дъно време по 25-30 минути. За гмурканията беше използвано техническо оборудване по системата DIR - сухи костюми DUI; крила, самари и фенери Halcyon; регулатори Арекс АТХ 100 и дихателни смеси Тримикс, Нитрокс и Кислород.

Гмурканията бяха извършени точно 20 години след първото слизане на същото място с изследователската подводница на БАН РС-8Б.

Експедицията е част от проект за локализиране и обследване на потъналите през Втората световна война край българското черноморско крайбрежие съветски подводници.

МАГАЗИН

Плавници:
**Scubapro
Twin Jet Fins**
Цена:
297 лв.

Плавници:
**Scubapro
Kinetix**
Цена: **167 лв.**

Плавници:
**Scubapro
Twin Speed
Full Foot**
Цена: **100 лв.**

Плавници:
**Scubapro
Jet Fins**
Цена:
297 лв.

Плавници:
**Scubapro Twin
Speed Fins**
Цена: **261 лв.**

Маска:
**Ralf Tech
Catfish**
Цена:
49 лв.

Неопрен:

Ralf Tech Shield Power
3/2 mm къс
Цена: **137 лв.**

Ralf Tech Storm Power
7/5 mm цял
Цена: **468 лв.**

Шнорхел:
**Ralf Tech
Snorkeltech**
Цена:
26 лв.

Жилетка:
**Ralf Tech
Clubtech**
Цена:
389 лв.

Тези и повече артикули
можете да намерите в
магазин Sportissimo
бул. Стамболийски 51
София 1303

Тел.: 02 980 830 2

GSM: 088 500 200 7

E-mail: sportissimo_tradecenter@abv.bg

SPORTISSIMO
sports trade centers

GUE

(Не Гье, а Джууу)

global underwater
explorers

Едни ги наричат "сектанти", други "нацисти", а трети се кълнат в тях като единствения авторитет във водолазната общност.

Факт е, че GUE направиха и продължават да правят много за разбунването на духовете с може би най-стриктната учебна програма, която не всеки може да завърши. Но затова пък са известни като организацията с най-малко нещастни случаи.

Какво е DIR? Не е dir.bg и въобще не е компютърен термин. DIR идва от Doing It Right и значи "прави го правилно". Което звучи малко пресилено, защото излиза, че останалите, които стигат на дълбочини от под 300 метра, го правят грешно, но това просто е ефектното име на системата за стандартизиране на екипировката и поведението под водата, въведена от GUE. Което всъщност никак не е лошо, като си представим примерно как двама непознати водолази с коренно различно оборудване попадат в аварийна ситуация под вода и как се справят с нея, като не знаят къде се намира която и да е част от оборудването на другия.

Системата DIR (още наричана "философия" или "движение") унифицира по почти казармен начин не само дължината на шланговете с точност до сантиметри, но дори и това какво държиш в лявия или десния джоб на костюма си. Може да звучи смехотворно-маниашки, но някой път тази унификация може да струва наистина много, защото спестява ценни секунди, в които се чудиш къде да намериш резервната маска на колегата, например.

Много важен елемент в DIR системата, освен оборудването, е организацията на групата, физическата и психическа подготовка на всеки член от екипа преди гмуркането и внимателното планиране на самото гмуркане.

GUE обръщат изключително внимание на поведението под водата и по-точно на стила на плуване, което не е самоцел, а е продиктувано изцяло от мисълта за безопасност. Основана от пещерни водолази и специализирана предимно в гмуркане в подводни пещери и на потънали кораби, GUE учи членовете си на строго хоризонтална позиция на тялото под вода и на така наречения frog kick - модифицирано плуване с крака, при което с плавниците се правят махове, приличащи повече на плувния стил бруст, отколкото на класическото плуване ала кроул. Освен че този начин на плуване е по-икономичен, защото не натоварва големите бедрени мускули, които са основен консуматор на енергия, тоест на кислород (както отдавна знаят гмуркачите на апнея), той запазва видимостта, като насочва изтласканата от плавниците струя вода назад, а не надолу. При плуване на няколко сантиметра над дъното в тесни коридори в подводни пещери и потънали кораби хоризонталното положение на тялото и frog kick-ът са изключително важни, защото при вдигане на мътилка от дъното лесно може да настъпи дезориентация и опасност от загубване.

Друго впечатляващо умение за използване на плавниците, което се учи при GUE (и в други агенции следващи, DIR принципите), е хоризонтално въртене на място и дори плуване назад без използване на ръцете.

КУРСОВЕ

GUE Fundamentals

Това е първият курс, който подготвя водолазите за основните техники, с които да се чувстват комфортно и компетентно под водата. Това е и основата, която е абсолютно задължителна за продължаване на обучението в следващите нива на GUE.

Изисквания при записване: кандидатът трябва да отговаря на доста изисквания - да е минал медицински преглед, да е в добра физическа и психическа форма, да не е пушач, да има DAN застраховка и да е минал курс за първа помощ; да е минимум 16-годишен; да е сертифициран Open Water водолаз от официално призната агенция; да може да плува поне 15 метра под вода на апнея; да може да преплува поне 275 метра под 14 минути без да спира и т.н.

Продължителност на курса: 2-3 дни с минимум 20 учебни часа, включващи теория и практика.

Курсистът трябва да има пълен комплект собствено оборудване, отговарящо на изискванията на GUE.

Максимална дълбочина 18 метра, недекомпресационни гмуркания, без гмуркания в затворено пространство. Тренират се основните DIR принципи - контрол на плаваемостта и положението на тялото, стилове на плуване, работа в екип и др.

GUE Recreational TriOx

Курс, подготвящ водолаза за по-дълбоки недекомпресационни гмуркания с използване на единични или сдвоени бутилки с Nitrox (въздух с повишено съдържание на кислород) или TriOx (кислородно-азотно-хелиова смес "тримикс" с повишено съдържание на кислород).

Изисквания: минимална възраст 18 години; завършен курс GUE Fundamentals

или други от схемата на GUE; записани 50 гмуркания извън тренировъчните за Open Water и поне 25 извън учебната програма.

Продължителност: 3 дни, минимум 30 часа теория и практика.

Максимална дълбочина 36 метра.

Cave Diver Level 1 (Cave 1)

Курсът е въведение в пещерното гмуркане. Няма изисквания за предварителен опит в плуване в затворени пространства, но този курс трябва да бъде избиран само от много способни водолази.

Изисквания: минимална възраст 18 години; завършен GUE Fundamentals курс; поне 75 записани гмуркания извън учебните програми; способност за преплуване на 18 метра под вода на апнеа и 365 метра под 14 минути на повърхността.

Курсът се провежда за 5 дни с 40 часа теория и практика.

Cave Diver Level 2 (Cave 2)

Вторият от трите курса за гмуркане в пещери. Само след успешно завършване на курса Cave 1.

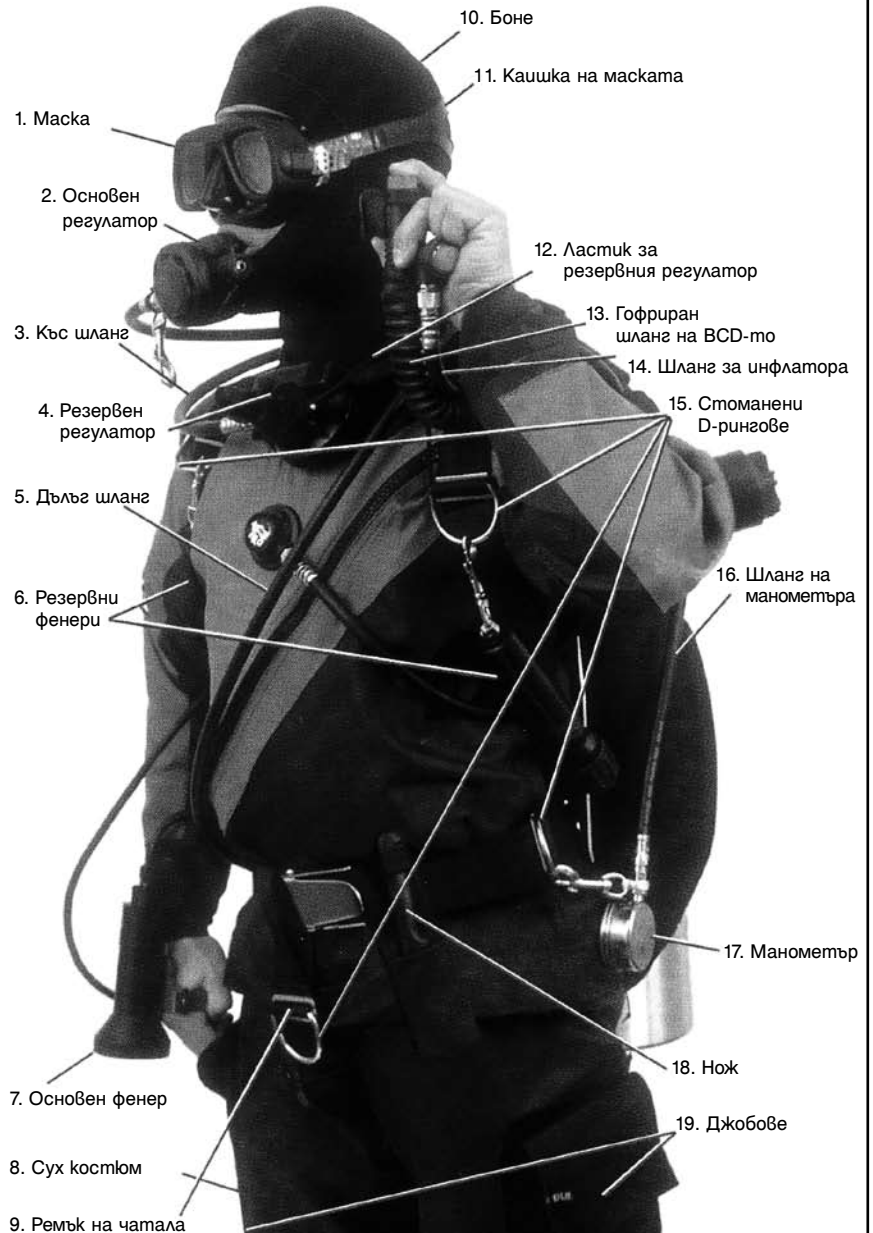
Изисквания: възраст 18 години; 200 записани гмуркания, от които поне 20 със сдвоени бутилки в DIR конфигурация и поне 25 гмуркания в пещери; завършено обучение за Nitrox; способност за плуване на минимум 18 метра под вода на апнеа и 457 метра на повърхността за по-малко от 14 минути.

Продължителност: 5 дни, 40 часа.

Cave Diver Level 3 (Cave 3)

Кулминацията на серията от курсове за гмуркане в пещери. Обучението се фокусира върху уменията за осъществяване на продължителни пещерни гмуркания, с използването на различни газови смеси и многобройни

СТАНДАРТНОТО DIR ОБОРУДВАНЕ

DIR = HOGARTHIAN STYLE

Това са двете имена на една и съща система, замислена първоначално от Бил Хогарт Мейн (Bill Hogarth Main) и все още наричана Хогартиан, но придобила по-широка популярност под името DIR. След хиляди гмуркания в пещери и потънали кораби, следвайки максимата "по-малкото е повече", при която всяко нещо извън оптималното се смята за излишно, системата е стигнала до изчистена, почти Дзен, простота, в която всеки елемент си има строго определено място, така че дори абсолютно непознати водолази, които се срещат за първи път под водата, могат да комуникират безпроблемно и безопасно.

декомпресационни бутилки, техники за обследване на пещери и гмуркане със скутери. Участниците трябва да са много опитни пещерни водолази.

Изисквания: Минимална възраст 21 години; успешно завършени курсове GUE Cave 2 и GUE Tech 2 или еквивалентни; доказани 300 гмуркания, от тях поне 100 със сдвоени бутилки в DIR конфигурация, 100 гмуркания в пещери и поне 50 след обучението по Cave 2. Да плува поне 18 метра на апнеа и 457 метра под 14 минути.

Продължителност: 7 дни, 40 часа и най-малко 10 гмуркания, от които 6 за критични умения и 4 гмуркания за опит.

Technical Diver Level 1 (Tech 1)

Курсът е структуриран така, че да подготви водолазите за суровите условия на техническото гмуркане и да ги запознае с различните дихателни и декомпресационни смеси. Включва използване на сдвоени бутилки и потенциалните проблеми с тях; използването на Nitrox за ускорена декомпресия; използването на хелий за намаляване на азотната наркоза; използването на една декомпресационна бутилка със спазване на декомпресационните процедури. Фокусира се върху употребата на TriOx като средство за по-комфортно гмуркане в границите между 12 и 45 метра дълбочина.

Изисквания: минимална възраст 18 години; успешно завършен GUE Fundamentals курс; минимум 100 записани гмуркания извън учебните за Open Water; да може да плува поне 15 метра под вода на апнеа; да може да плува поне 366 метра на повърхността под 14 минути.

Продължителност: 5 дни, минимум 40 учебни часа теория и практика.

Максимална дълбочина: 45 метра.

GUE Technical Diver 2 (Tech 2)

Вторият от трите курса за техническо гмуркане, фокусиран върху гмуркания до 70 метра дълбочина с използване на хелий в гънните смеси, Nitrox за декомпресационните и употреба на няколко декомпресационни смеси и бутилки.

Изисквания: минимум 21 години; успешно завършени GUE Fundamentals и GUE Tech 1; минимум 200 записани гмуркания, поне 50 със сдвоени бутилки, 25 с единична декомпресационна бутилка и поне 25 извън обучението за Technical Diver Level 1. Способност за плуване на поне 18 метра под вода на апнеа и 457 метра на повърхността за по-малко от 14 минути.

Продължителност: 5 дни, 40 часа.

Максимална дълбочина: 70 метра.

Technical Level 3 (Tech 3)

Най-високото ниво на обучение, предвидено да усъвършенства максимално знанията и уменията на водолазите при гмуркане с многобройни газови смеси и употреба на подводни средства за придвижване (скутери).

Изисквания: минимална възраст 21 години; успешно завършени GUE Tech 2 и GUE Cave Level 1; минимум 300 записани гмуркания с най-малко 200 със сдвоени бутилки и поне 50 извън обучението по Tech 2; да може да плува 18 метра на апнеа и 457 метра на повърхността за под 14 минути.

Продължителност: 7 дни, 40 часа.

За повече информация: www.gue.com

GUE - Global Underwater Explorers
15 South Main Street
High Springs, FL 32643
USA

DIR BG?

Други агенции също следват и горазвиват DIR принципите. Това са IANTD и NAUI в частта ѝ за технически гмуркания - NAUI Tec.

В България системата DIR използва групата BSTD (Black Sea Technical Diving). През април тази година беше направен първият курс NAUI Tec.

Вездесъщият Джей Джей

JJ или Jarrod Jablonski е човекът, който стои зад (или по-скоро през) GUE, DIR, Halcyon и Extreme Exposures.

Завършил университета във Флорида с дипломи по английски език и геология, с повече от 3000 гмуркания, от които над 1000 декомпресационни и повече от 1500 с използване на дихателни смеси, различни от въздух, притежател на множество рекорди по гмуркане в пещери като последният в пещерата Уакула във Флорида е с почти 10 часа гънно време на дълбочина 87 метра, декомпресия 15 часа и половина и проникване на 7 километра под водата!!!

Инструктор по системите на CMAS, IANTD, GUE, NACD, NAUI, NSS-CDC, PADI, PDIC, TDI, YMCA.

Автор на книгите Doing it Right: The Fundamentals of Better Diving; Beyond the Daylight Zone; Getting Clear on the Basics: The Fundamentals of Technical Diving: GUE.

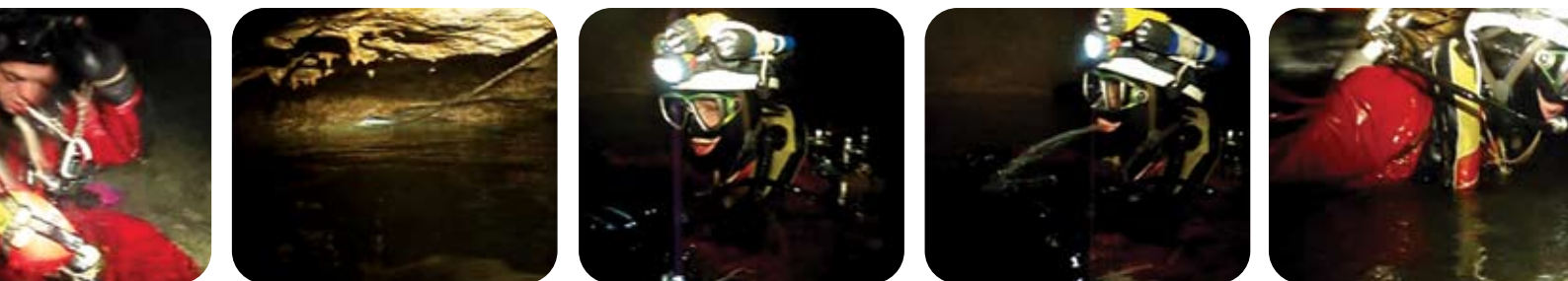
Магазин Sportissimo, бул. Стамболийски 51, София и на www.prodvida.com

SCUBAPRO
Deep Down You Want The Best

ПО- ЕКСТРЕМНО ОТ ЕКСТРЕМНОТО

Теогора Попова

ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ НА ПЕЩЕРЕН КЛУБ "СТУДЕНЕЦ" – ОРЛИН КОЛОВ, Е НА 32 ГОДИНИ ЗАНИМАВА СЕ С ПЕЩЕРНО ДЕЛО ОТ 1991 Г.

НУЖНО Е САМО ДА ХВЪРЛИМ ЕДИН БЕГЪЛ ПОГЛЕД ВЪРХУ БИОГРАФИЯТА МУ, ЗА ДА РАЗБЕРЕМ, ЧЕ ПРЕД НАС СТОИ ЧОВЕК, ЗА КОГОТО ЕКСТРЕМНИТЕ СПОРТОВЕ СА НЕ ПРОСТО ХОБИ, А НЕЩО МНОГО ПОВЕЧЕ – НАЧИН НА ЖИВОТ.

ОРЛИН Е ИНСТРУКТОР ПО СПОРТНО КАТЕРЕНЕ, ЧЕТИРИКРАТЕН РЕПУБЛИКАНСКИ ШАМПИОН НА БЪЛГАРИЯ (2002, 2004, 2005 И 2007) ПО КАТЕРЕНЕ НА ЛЕД, КАКТО И УЧАСТНИК В РАЗЛИЧНИ МЕЖДУНАРОДНИ СЪСТЕЗАНИЯ В ТАЗИ ДИСЦИПЛИНА.

ОТ 2005 ГОДИНА ОРЛИН ЗАПОЧВА ДА СЕ ЗАНИМАВА С ГМУРКАНЕ В ПЕЩЕРИ ПО СИФОНИ. ТОВА СА ЕСТЕСТВЕНИ ПРИРОДНИ ОБРАЗУВАНИЯ – СВОЕОБРАЗНИ КАНАЛИ, ПЪЛНИ С ВОДА, КОИТО ОБИКНОВЕНО ЗАПОЧВАТ ОТ ПЕЩЕРИТЕ И СЕ ВЛИВАТ В НЯКОЯ ПО-ГОЛЯМА РЕКА.

ТОЗИ СПОРТ НЕСЛУЧАЙНО Е СМЯТАН ЗА ЕДИН ОТ НАЙ-ЕКСТРЕМНИТЕ, ТЪЙ КАТО НА ПРАКТИКА ОБЕДИНЯВА НЯКОЛКО РАЗЛИЧНИ ДИСЦИПЛИНИ – ПЕЩЕРНЯЧЕСТВО, СКАЛНО КАТЕРЕНЕ, АЛПИНИЗЪМ И ВОДОЛАЗЕН СПОРТ.

ДОКОЛКОТО РАЗБРАХ, НЕ СА МНОГО ХОРАТА У НАС, КОИТО СЕ ЗАНИМАВАТ С ГМУРКАНЕ ПО СИФОНИ?

Така е. Бих казал, че се броим на пръсти.

А ТИ КАК ЗАПОЧНА? КОЕ ТЕ ПРИВЛЕЧЕ КЪМ ТОЗИ СПОРТ?

В основата беше любовта ми към пещерите. Исках да отида по-нататък – там, където другите не могат да стигнат.

ЕДИН ВИД СЪСТЕЗАНИЕ?

Да, нещо подобно. Но то е не толкова доказване пред останалите, колкото състезание със самия себе си. Проверка на собствените ти сили и възможности.

КАЖИ МИ НЕЩО ПОВЕЧЕ ЗА ГМУРКАНЕТО В ПЕЩЕРИ. КАКВА ЕКИПИРОВКА ПОЛЗВАТЕ?

Всичко необходимо за водолазия

ТОЙ СЪЩО Е ЧЛЕН НА КЛУБА?

Да, в ръководството. Той е най-опитният водолаз сред нас. Има множество змуркания. Той е и човекът, който за първи път ме потопи под водата – край нос Калиакра. Обучението ми продължи около 15-ина минути. (смее се)

ТОВА НЕ МИ ЗВУЧИ ОСОБЕНО РАЗУМНО.

Така е. Не съветвам никого да постъпва като мен. Предварителната подготовка както в катеренето, така и в змуркането, е от огромно значение, така че рисковете да бъдат сведени до минимум. А те наистина са много – падания, наранявания, оплитане или изпускане на въжето, по което се движиш, загубване на ориентация...

спорт, пещернячеството, а понякога и алпийски инвентар, в случай че ни предстои катерене. Екипировката ни обикновено включва 2 бутилки, каска, ролка с въже, часовник, компас, клещи, карабини, автомати, планшет за подводно писане, а също така и фенери, халогени, акумулатори, както и задължителния за всеки водолаз нож. При нас обаче всичко това е по две – не можеш да рискуваш да изпуснеш или да загубиш нещо и да нямаш резервен вариант. С други думи около 50-55 kg на човек. Когато се налага да копаем, носим и кирки, лопати – каквото се наложи.

ДА КОПАЕТЕ?

Да. Понякога входът на сифона е твърде тесен, за да влезе човек вътре. Налага се да го разширим. Случвало се дори да плувам, бутайки бутилката пред себе си. Този сифон се намира в

пещерата Водопад край с. Крушуна, Плевенско. Дължината му е само 3 – 4 метра, но диаметърът му е толкова малък, че човек едва успява да се провре. Наложил се буквално да ме напъхат вътре.

ИМА ЛИ ДРУГИ ИНТЕРЕСНИ МЕСТА В БЪЛГАРИЯ?

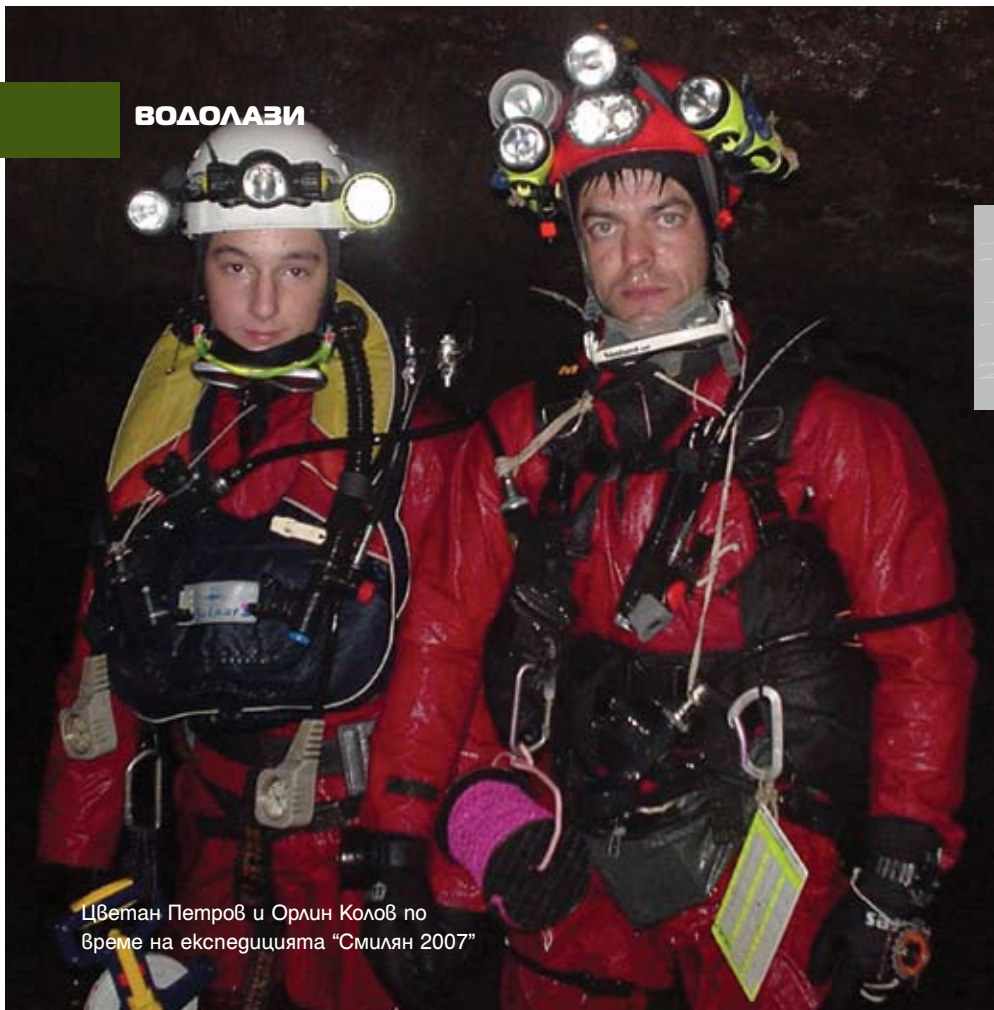
О, да – много са. У нас природата предлага прекрасни условия за този спорт. Има сифони с дължина по 300 метра, невероятно красиви скални образувания, пещерни камери. А има и още много неизследвани подводни галерии. Такъв е и най-дълбокият сифон у нас (56 м) край Златна Панега. Никой не знае точно къде свършва и каква е дължината му. Изследван е само до 240-ия метър. Дотам стигна Красимир Петков – Гуцера, както го знаят повечето му приятели.

Всяко едно от тях може да ти коства живота. За разлика от змуркането в морето, тук не можеш да изплуваш нагоре. Трябва или да стигнеш до края на сифона, или да се върнеш. На мен самия ми се случи подобно нещо във Водопад. Изпуснах въжето при нулева видимост.

И?

Успях да се измъкна от там с опипване. Но през цялото време знаех, че това може да е последното ми змуркане. Въпреки това, каквото и да се случи, трябва да запазиш самообладание. В клуба често цитираме правилото на 5-те "П": "Перфектната подготовка предотвратява провала на представлението". И въпреки това човек никога не може да е подготвен за всичко. Преди време имаше един много неприятен инцидент. Излизайки от сифон на сухо в една от

ВОДОЛАЗИ

Цветан Петров и Орлин Колов по време на експедицията "Смилян 2007"

камерите на пещера, двама водолази свалят маските. В това затворено пространство от гниенето на растенията и корените се е образувало огромно количество въглероден окис. Смъртта им настъпила буквално за секунди. Не са могли дори да реагират. Просто човек трябва да е много внимателен, особено когато става въпрос за непознати или недобре проучени места.

НО ВСЕ ПАК ИМА И ПОЛОЖИТЕЛНИ ЕМОЦИИ, НАЛИ?

О, да. От две години, когато започнах да се занимавам с водолазен спорт, няма седмица, в която да не съм се гмуркал, независимо дали става въпрос за лятото или зимата.

КОЕ Е ГМУРКАНЕТО, КОЕТО ЩЕ ЗАПОМНИШ ЗАВИНАГИ?

Участвал съм в много пещерни експедиции както у нас, така и в Италия, Албания и всеки път е различно. Имах възможност да посетя най-дълбоката пещера в света – Крудер, с дълбочина 2164 метра, която завършва със сифони. Друго място, което ще запомня, е

пещерата Мая Арапит в Албания. Тя започва в основата на скала с височина 1000 м и се движи нагоре. Наложи се да използваме алпинистки техники за катерене. Там, в сифоните, видимостта беше 80 метра! На практика виждаш го там, докъдето ти стига зрението.

Има и един груг случай, който няма да забравя. Това определено беше най-голямата глупост, която съм правил. Това се случи в Долни Дъбник. Преди двайсетина години въжето на кофата на един кладенец се скъсало и долу паднали две бутилки домашна ракия. Реших да ги извадя.

Кладенецът беше дълбок само 3-4 метра, но повече от половин час копах тинята на дъното и въпреки всичко не можах да намеря тия бутилки, а горе се беше събрала доста голяма тълпа от зрители. Сега не бих го направил.

ТВОЕТО МОТО, ДЕВИЗ ИЛИ ЛЮБИМА МИСЪЛ?

Така, както може да ти разкаже играта един сифон, нито една жена не може да го направи.

ЦВЕТАН ПЕТРОВ Е САМО НА 17, НО СЪЩО Е ЕДИН ОТ ХОРАТА, ЗАНИМАВАЩИ СЕ АКТИВНО С ГМУРКАНЕ В ПЕЩЕРИ

ВСЕ ОЩЕ СИ НЕПЪЛНОЛЕТЕН. КАКВО МИСЛЯТ РОДИТЕЛИТЕ ТИ ЗА ТОВА, КОЕТО ПРАВИШ?

Те самите ме записаха в Клуба преди седем години. Бях видял някакви хора в парка Кайлъка край Плевен, които се занимаваха със спортно катерене. Нашите нямаха нищо против да се занимавам с това, но не ми разрешаваха да ходя по пещерите. После го приеха, но бяха против гмуркането. Постепенно свикнаха и с това – сега вече нямам проблеми.

КАК ЗАПОЧНА ДА СЕ ГМУРКАШ?

Орлин ме заведе на един язовир край Плевен. Беше преди около година и половина, на 6 януари. Трябваше да се гмуркаме под леда. Беше доста студено в интерес на истината, а и постоянно изпусках регулатора. Е, оттогава вече съм понатрупал някакъв опит.

КОЛКО ГМУРКАНИЯ ИМАШ ВЕЧЕ?

Не знам точно. Един ден седем часа се гмуркахме в язовира, на етапи – влизане, излизане, кратка почивка и отново. Иначе не съм слизал на по-голяма дълбочина от 15 метра.

ИМА ЛИ ВСЕ ПАК ТАКОВА, КОЕТО ТИ Е НАПРАВИЛО ПО-ОСОБЕНО ВПЕЧАТЛЕНИЕ?

О, да. Пещерата Мая Арапит. Никога не съм виждал подобно нещо. Такава гледка няма дори и в морето. Самата вода беше кристално чиста. А скалите и пясъкът бяха като на етажи, в различни цветове – бяло, сиво, по-тъмно сиво, кафяво.

КАК СИ ПРЕДСТАВЯШ БЪДЕЩЕТО СИ ОТТУК НАТАТЪК?

Смятам като завърша училище да кандидатствам в НСА, специалност "Алпинизъм и ски". Надявам се да ме приемат.

ЛЮБИМА МИСЪЛ?

Човек и добре да катери, се жени.

ПЕЩЕРЕН КЛУБ "СТУДЕНЕЦ"

Пещерен клуб "Студенец" е създаден преди около 40 години в град Плевен. Днес в него членуват хора на възраст от 6 до 50 години, мъже и жени, с различни професии, интереси и подготовка, обединени от едно – любовта към природата, планината и най-вече – пещерите в България.

Всяка събота и неделя ръководството на клуба организира експедиции до различни места – познати и непознати, като осигурява необходимия за това транспорт, храна и екипировка. Всичко това е безплатно за участниците. Единственото изискване към тях е да се съобразяват с установените правила и да са физически здрави.

Това не би било възможно без подкрепата на спонсорите на клуба, а именно: Българската федерация по спелеология, Туристическо дружество "Кайлъшка долина", СД "Вертикал" и "ПИК 3000" – официални представители на "PETZL" за България.

Пещерен клуб "Студенец" и Алпийски клуб "Кайлъка" са подразделения на туристическо дружество "Кайлъшка долина".

Председател и на двата клуба е Орлин Колов.

Срещите на членовете им се провеждат всеки понеделник от 19.00 ч. в офиса на клуба:
гр. Плевен, ул. "Дойран" № 63, ет. 3

СИФОН: Естествено природно образувание – своеобразен канал, пълен с вода, който обикновено започва от пещера и се влива в някоя по-голяма река

5-те "П": "Перфектната подготовка предотвратява провала на представлението"

DEEP BLUE PADI DIVE CENTERS

Златни Пящи • Слънчев Бряг • София

Златни Пящи, Хотел "Преслав", тел.: 0889416846
София, бул. "Арсеналски" 21, тел.: +359 2 9632088, факс: +359 2 963 2108
Слънчев Бряг (до дискотека Какао) тел.: 0887924727

info@diving-bg.com
www.diving-bg.com

DIR екипировката на Златин

Сух костюм DUI TLS Explorer MM (Maximum Mobility) – лек, гъвкав, лесен за самостоятелно обличане, с много удобства – телескопичен торс, каишки на чатала и глезените, джобове, много добри клапани, 7 години гаранция на материала и шевовете – един от най-добрите костюми въобще. Много скъп

Дълбокомер Uwatec – един от най-надежните водолазни уреди. С каишка от бърджии за лесно слагане и махане без катарам

Регулатори Арекс АТХ50. Подават леко на всякаква дълбочина, при всякаква температура

Маска Halcyon Pathfinder – компактен дизайн, нищо изlišно

Самар (backplate) и крило - Halcyon Evolve 60 lb – Всичко е там, където трябва да бъде, нищо излишно

Резервно фенерче Halcyon Mini Scout LED (на самара)

Нож Halcyon Titanium – малък и остър, без излишна демонстрация на мъжественост

Основен фенер Halcyon Proteus с фокусираща се глава – 10W HID

Плавници Aqualung Rocket с пружини

* Унифицирането на екипировката има и един недостатък - Всичко трябва да е надписано, иначе не можеш да познаеш своето

СУЖИ Костюми 2

текст Веселин Михайлов, по материали от чуждия печат

Въпреки че е разгарът на лятото, продължаваме материала за сухите костюми, който започнахме в миналия брой, защото точно сега е времето да помислите какъв тип и модел сух костюм ви е необходим през есента, зимата и пролетта. Оказва се, че по-голямата част от годината се налага да ползвате сух костюм, а не мокър.

УПЛЪТНЕНИЯ (МАНШЕТИ) ЗА ВРАТА И КИТКИТЕ

Има два материала, които обикновено се използват за направата на уплътнения при врата и китките на сухите костюми. Това са латексът и неопренът, като всеки от тях има своите предимства и недостатъци.

Уплътненията за врата и китките на повечето неопренови сухи костюми са направени от тънък неопрен. Преди да бъдат използвани за първи път, неопреновите уплътнения за врата не се режат, но ако са тесни, трябва да се разтегнат предварително. Разширяването може да стане, като се използва стандартна 7-литрова водоплазна бутилка, върху която да се нахлузи уплътнението. Така разтегнато, то се остава за една нощ. За разширяване на уплътненията за китките може да се използва например по-широка от тях консервна кутия, върху която да останат около 12 часа.

Латексовите маншети са най-широко разпространени. Те са по-еластични

ОСНОВНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА СУХИТЕ КОСТЮМИ

Най-важните характеристики за всички сухи костюми, освен самия материал, от който са изработени, са уплътненията за врата и китките, циповете и клапаните. След тези първостепенни особености всички други могат да се считат за незабължителни, т.е. определят се в зависимост от избора на потребителя.

от неопреновите, осигуряват плътно прилепване и комфортно уплътняване, а същевременно създават по-малко напрежение около врата и китките на водолаза.

Много важно е да се знае, че всички уплътнения ограничават в известна степен кръвния поток. Прекалено стегнатото уплътнение около врата означава по-малко приток на кръв към главата, което би могло да доведе до загуба на съзнание. Ограниченият приток на кръв означава и по-слаб поток на топлинна енергия към крайниците.

Обикновено маншетите се правят в конусовидна форма или във формата на камбана. Всеки отрязва маншета до размера, който му е най-удобен.

По принцип обиколката на маншета трябва да бъде малко по-малка от обиколката на врата или китката. Уплътнението трябва да е достатъчно плътно, за да не пропуска вода, но не прекалено стегнато, за да не пречи на циркулацията на кръвта. Ако кожата ви се издува над ръба на маншета, значи ви е прекалено тесен.

Добре е да ползвате помощ за отрязване на уплътненията.

Нека някой хване противоположните краища на маншета, като малко раздалечи двата края, така че латексът да се опъне леко. Върху някои маншети има очертани линии, което улеснява рязането. Използвайте най-острата и най-голямата ножица, като режете малко по малко и постепенно разширявате отвората. Ако няма очертани линии, стремете се да режете ленти, не по-широки от 4-5 мм, защото ако отрежете прекалено много, ще трябва да смените маншетите с нови. Няма как да върнете обратно отрязаната част.

Започнете рязането с достатъчно разтворена ножица. Старайте се да я плъзгате напред, без да къцате и "надръбквате" материала, за да избегнете неравностите. Правете възможно най-дълги срезове. Когато наближите до желания размер, пробвайте само уплътнението, без да обличате целия костюм. Ако е стегнато, но не неудобно, спрете. Пробвайте уплътнението за врата с вдигната нагоре брада. В това положение мускулите на врата са стегнати и обиколката му е по-голяма.

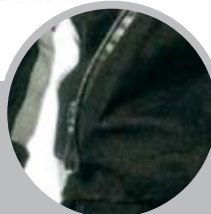
БЪРЗО СМЕНЯЩИ СЕ МАНШЕТИ

По принцип латексовите маншети се поправят лесно. Скъсан или пробит маншет се ремонтира с лепенка за спукана вътрешна гума. Въпреки това латексовите уплътнения са едно от най-уязвимите места при сухите костюми и ако се наложи да смените целия маншет, денят ви отива в разлепване на стария и лепене на новия. Днес обаче има различни модели, които позволяват смяната да става бързо, лесно и на място.

При единия тип бързо сменящи се маншети за китки се използва постоянно прикачен към костюма твърд пластмасов ринг, който има вдлъбната бразда. Тя служи за място на поставяне на голям о-ринг, който захваща самия маншет. Ако маншетът на китката се скъса или пробие, махате о-ринга, отстранявате повредения маншет и слагате нов.

Това е прост, но ефективен вариант за бърза подмяна. Единственият му недостатък е, че големият пластмасов ринг е твърд и неудобен например за водолази, които се занимават с гмуркане за омары или с други дейности, при които трябва с ръка да достигат тесни пространства.

Другият тип бързо сменящи се маншети е система от гъве съединяващи се повърхности, които се сглобяват, подобно на пликите и чантите със Zip-Lock®. Тази система, използвана от DUI в техните ZipSeals™, е една от най-лесните и най-бързите за смяна на маншетите на китките и на врата. За да се сглобяят тези повърхности, се употребява малко количество сапунена вода за смазване, след което уплътненията се притискат плътно, за да се осигури непромокаемо уплътняване. Важно е преди гмуркане да се провери дали уплътненията са правилно инсталирани, за да се избегне евентуално наводняване на сухия костюм.

ЦИПОВЕТЕ НА СУХИТЕ КОСТЮМИ

Циповете, използвани при сухите костюми, са подобни на тези, които се използват при космическите скафандри на астронавтите. Трябва да бъдат непромокаеми и устойчиви на налягане. Зъбците на тези ципове са направени от бронз. Те се затварят чрез притискане на гумена уплътняваща повърхност, която се намира между вътрешните зъбци на ципа. Всеки цип на сух костюм съдържа три много важни части: плъзгач, зъбци и лента. Циповете на сухите костюми трябва да са възможно най-здрави.

МЕКИ ЧОРАПИ / ТВЪРДИ БОТИ

На пазара се предлагат сухи костюми с прикачени меки чорапи, върху които се носят специални здрави боти за предпазване на чорапите. Някои от предимствата на тази комбинация са:

- По-добра защита на краката при ходене по каменисти повърхности
- Поддържане на своговете на ходилата при ходене по суша или изкачване на стълби
- Предпазване на глезените при пренасяне на бутилки и тежести с голямо тегло
- Отлична защита на стъпалата на сухия костюм от пробиване
- По-евтина подмяна при износване на ботите

Недостатъците на този вид костюм са, че ботите изискват по-голям размер плавници и че задължително трябва да ги вземете с останалото водолазно оборудване. Ако ги забравите и вземете само чорапите на сухия костюм, няма да можете да използвате плавниците.

Висококачествените ципове издържат най-много време, но са и по-скъпи. Изборът на цип е въпрос на баланс между качество и цена. По-големите ципове може да са по-издръжливи, но освен това се затварят по-трудно и ограничават повече движението ви във водата. Ако лентата на ципа се скъса или зъбците се разделят зад плъзгача, ципът не може да се поправи. Това означава, че веднъж повреден, ципът трябва да се смени. Това е скъп процес, отчасти защото самият цип е скъп, отчасти защото смяната му изисква квалифициран труг. Най-честата повреда при циповете е, когато лентата се скъса между зъбците. Плъзгачът също може да се счупи.

ПРЕЗРАМКИ

Презрамките на сухия костюм са една от тези характеристики, които отличават истински удобния сух костюм от такъв, който е просто приемлив. При някои сухи костюми презрамките съществуват като опция, а при други са включени стандартно. Повечето сухи костюми са скроени и ушити доста свободно и хлабаво. Това е необходимо, за да се осигури пространство за вкарване на ръцете, краката и главата, тъй като обикновено материалът на сухия костюм не се разтяга. Предвидено е допълнително място и за дебелината на бельото. Когато вече е облечен, костюмът се изпъва по раменете и ако няма презрамки излишният материал ще увисне на чатала. Това прави плуването, ходенето и изкачването на стълби по-трудно. Ефектът е почти равен на това да се опитваш да плуваш с вързано около бедрата въже – можеш да се придвижваш, но при малък обсяг. Водолазите, които нямат презрамки, обикновено дърпат костюмите си нагоре около кръста преди да влязат във водата. Сухите костюми, снабдени с презрамки, са много по-удобни за носене. Презрамките се нагласяват така, че излишният материал да се издърпа плътно нагоре. Така костюмът приляга по-добре и се усеща по-комфортно. С такъв костюм ще имате по-голяма свобода на движенията.

Друго положително качество на презрамките е, че ви позволяват да събличате горната част на костюма между гмурканията, без целият костюм да се свлича надолу. Така ходенето по палубата на кораба или по брега става по-удобно.

DUI

www.dui-online.com

POSEIDON

www.poseidon-bulgaria.com

VIKING

www.vikingdiving.com

КАИШКИ ЗА ЧАТАЛА

Каишките на чатала обикновено са стандартни при костюмите с така наречения телескопичен торс. При тях частта от костюма, която е около торса, може да се свива или разширява телескопично, за да улесни влизането в костюма. След като се затвори ципът на костюма, свивачата се част се прибира отдолу и се захваща с каишката на чатала. Под водата налягането държи костюма в тази позиция.

КАИШКИ НА ГЛЕЗЕНИТЕ

Каишките на глезените са друга характеристика, която прави определени видове сухи костюми по-лесни за използване и може да допринесе за сигурността ви. Въпреки че не са задължителни, каишките на глезените улесняват по-плътното прилягане на костюма. Основната им функция е да предотвратят изхлузването на ботите, когато сте с главата надолу под водата, и да попречат излишен въздух да отиде към стъпалата и да промени баланса на тялото ви. Много сухи костюми са с прикачени меки боти с твърди подметки. Един от важните аспекти на сигурността, който предлагат каишките за глезени, е, че помагат да задържите краката си в такъв тип боти. Ако краката ви се извадят от ботите, ще изгубите плавниците си и ще се затрудни възстановяването на контрола, а това трябва да се избегне. Правилната тренировка и процедурите за гмуркане би трябвало да предотвратят това.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА СУХИТЕ КОСТЮМИ

Покупката на сух костюм е почти като покупката на автомобил – има много възможности. Цената, която ще платите за сух костюм, до голяма степен зависи от материала, от който е произведен, от качествата му и от броя на допълнителните характеристики, които ще изберете. Колкото повече са те, толкова по-скъп е костюмът. Въпреки това тези характеристики може да се отразят на удовлетворението, което ще получите от новия си сух костюм.

ДЪЛГИ ГМУРКАНИЯ СЪС СУХ КОСТЮМ

Ако планирате дълбочинни гмуркания, при които ще имате дълги декомпресационни стопове, или гмуркания, по-дълги от един час, може би ще трябва да инвестирате и в още едно малко приспособление, което се нарича "рее valve" (клапан за пишкане). Този клапан е точно това, което очаквате – позволява да уринирате, докато сте с костюма, без да замърсявате вътрешността му. Клапанът преминава през костюма и има външен отвор за изпускане. Водолазът носи катетър – тип презерватив, който се свързва към тръбичка, отвеждаща до клапана. В някои кръгове, които са по-изискани от нашите, тези клапани се наричат "клапани за извънбордово отделяне". Има и гамски вариант, но бил по-неудобен. Sorry, ladies! Единствената алтернатива на използването на такива клапани е носенето на памперси за възрастни под бельото, но много водолази смятат, че това е неудобно (и в двата смисъла) и затова клапанът за уриниране е по-добър вариант.

САМОСТОЯТЕЛНО ОБЛИЧАНЕ ИЛИ ПОМОЩ ОТ ПАРТНЬОР

Друго важно решение, което трябва да вземете, е дали костюмът да е с преден цип или да е с отвор на гърба. И двата модела имат своите предимства и недостатъци. Костюмът, който има цип отпред, може да се облича самостоятелно. Ако обаче сте контузили рамото си, това няма да е толкова лесно. Предимство за мъжете водолази е, че могат да отварят ципа и да уринират, без да се налага да свалят целия костюм. Недостатък на тези костюми е, че те са по-скъпи от моделите, които

се обличат през раменете. С костюм, който се облича през раменете, вие сте зависим от някой друг, който трябва да ви асистира при обличане и събличане. Положителната страна е, че тези костюми са по-евтини.

ДЖОБОВЕ

В зависимост от вида гмуркане, който практикувате, джобовете може да са важен допълнителен елемент към вашия костюм. Ако сте подводен фотограф, водолаз, гмуркащ се до потънали кораби, или учен, джобът е много полезен за съхранение на всеки необходим аксесоар. Джобовете трябва да могат да се отпичат, за да не задържат вода, когато сте на повърхността. Трябва да са разположени там, където няма да пречат на останалата екипировка и на обтекаемостта. Джобовете могат да се монтират почти на всяко удобно за вас място. Най-често срещаните позиции за джобовете са в горната част на бедрото. Внимавайте да не слагате големи или остри предмети в джобовете на сухия си костюм, за да не го пробият.

ПОДЛОЖКИ НА КОЛЕНЕТЕ

Подложките на коленете са стандартни за повечето сухи костюми. Те са важни за всички водолази, но най-вече за подводните фотографи и за водолазите, гмуркащи се за оари, рапани или до потънали кораби. Повечето подложки на коленете са направени от същия материал като този, от който е направен костюмът, някои са само по-груби. Имайте предвид, че всички подложки на коленете ограничават движението до известна степен.

КОСТЮМ, НАПРАВЕН ПО ПОРЪЧКА, ИЛИ СТАНДАРТЕН РАЗМЕР

Сухият костюм не трябва да ви приляга плътно. Сухите костюми са скроени така, че да стоят свободно и да могат да побират различни комбинации бельо отдолу. Ако имате стандартно телосложение, можете да носите стандартен сух костюм. Ако обаче сте твърде слаб, висок, нисък или набит, може би ще имате нужда от костюм по поръчка. Предимството на направения по поръчка костюм е, че може да бъде скроен по-плътно по тялото ви. Така костюмът ще има минимален вътрешен обем и ще съдържа по-малко въздух. Затова костюмът по поръчка ще ви позволи да се гмуркате със значително по-малко тежести, отколкото ако сте със стандартен костюм. В допълнение направеният по поръчка костюм ще има по-малко излишен материал, ще ви осигури по-голяма свобода на движение и ще бъде по-привлекателен.

ИЗБОР НА КОСТЮМ, КОЙТО ДА ВИ СТАВА ТОЧНО

Ако ще си купувате сух костюм, отидете в магазина за водолазна екипировка и преди да пробвате определен костюм, облечете възможното най-дебелото бельо, което възнамерявате да носите отдолу. Това е особено важно, ако костюмът е плътно по тялото ви. След като затворите ципа, проверете дали имате пълна свобода на движение. Трябва да можете свободно да клякате, да се свивате, да ритате и да се протягате. Ако по някакъв начин движенията ви се ограничават от костюма или от бельото, те може би са прекалено тесни. По-добре да вземете костюм, който е малко по-свободен, отколкото такъв, който да е твърде тесен. Често хората пробват костюмите, без да взимат предвид бельото, което ще се носи отдолу.

Успех и го подводни срещи през зимата!

СМИЛЯН 2007

експедицията на голямото откритие

Теогора Попова

ОТКРИТА Е ТРЕТАТА ПО ДЪЛЖИНА
ПЕЩЕРА В РОДОПИТЕ!

ПРЕЗ АПРИЛ ТАЗИ ГОДИНА В
РАЙОНА НА ГОРНОТО ПОРЕЧИЕ НА
РЕКА АРДА СЕ ПРОВЕДЕ ПЕЩЕРНА
ЕКСПЕДИЦИЯ, УСЛОВНО НАРЕЧЕНА
СЪСТЕЗАНИЕ ПО СПЕЛЕОЛОГИЯ

Проявата беше организирана от клуба по спелеология и екстремн туризъм "Мурсалица", Смолян, в рамките на проект "Биоразнообразието на Родопите – живот под земята и в светлината на деня" по грантова схема "Насърчаване на устойчивото ползване на природните ресурси в пограничния район България-Гърция".

Титулярът на проекта в лицето на община Смолян осигури идеални битови условия за "лагеруване" в хотелския комплекс "Смолена" в село Могилница. Там на 25 април се събраха 23-ма души – представители на клуба домакин и пещерняци от клубовете "Дервент", Велико Търново, "Искър" и "Хеликтит", София, "Студенец", Плевен и Чепеларе, "Саламандър", Стара Загора, и "Стрешеро", Враца. В екипа на експедицията участваха и двамата специалисти – археолог и палеонтолог.

В следващите дни, разделени на групи, участниците проучиха районите на селата Могилница, Кошница, Букама, Кремене, Бориково и Турян, където бяха открити и картирани 14 нови пещери и пропасти. Освен това бяха направени карти на още две известни, но некартирани пещери като едната от тях бе на 422-метровата Бориковска пещера. Разбира се, както винаги, в края на проявата се откриха няколко нови пещери, чието цялостно проучване предстои.

Една от основните задачи на експедицията беше водолазното проучване на известната пещера Голубовица (Голубовица). Както е известно, тя представлява система от три взаимосвързани пещери с обща дължина на проучените галерии 512 метра. Най-дълга и интересна е средната част на системата, която представлява изворна пещера с дължина 362 м, която завършва със сифон. Дебитът на подземната река варира от 30 до 300 л/с. Температурата на водата е 8°C.

Проучването бе извършено от Орлин Колов – Фори и Цветан Петров от ПК "Стругенец" при туристическо дружество "Кайлъшка долина", Плевен. След предварително преценяване на обстановката, на 27 април водолазите предприеха успешно змукване във втория непреминат досега сифон. След преминаване на 30 м те попаднаха в голяма галерия и продължиха около 300 м срещу течението на подземната река. В този участък изследователите се натъкнаха на сух втори етаж, който беше проучен частично. На следващия ден водолазният екип предприе второ проникване зад сифона с цел картиране на заглежащите галерии. Орлин и Цветан картираха 540 м от новооткритата част и проникнаха още около 700 м след крайната точка на картиране.

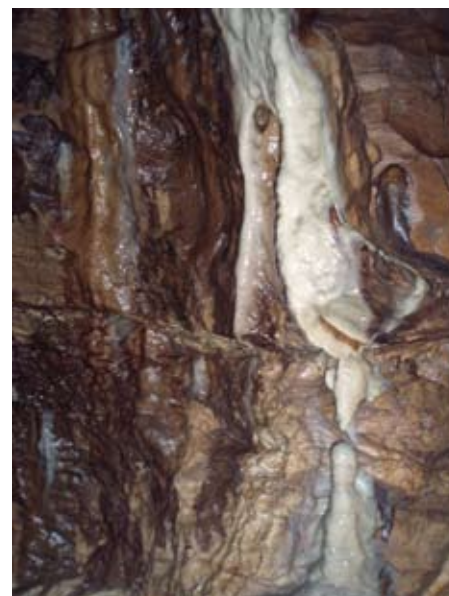

В този участък галерията има ширина, варираща от 2 до 5 м и височина, достигаща на места между 15 и 20 м и извън обсега на видимост. Пещерата се развива възходящо и е пресечена от два-три неголеми водопада. Достигнатата генивелация, измерена с алтиметър, е +20 м спрямо нивото на сифона.

Основната река приема и един малък приток, който още не е изследван. Проникването е преустановено преди да е достигнат крайът на Голубоица. Какво има по-нататък и каква е общата дължина и генивелация са въпроси, чиито отговори се крият в бъдещето.

Към днешна дата измерената дължина на пещерата е 1700 м, което я прави трета по дължина в Родопите, след Ягодинската пещера и Изворът на Кастракли.

Нека ни е честито поредното голямо пещерняшко откритие, дано то бъде последвано от други, още по-големи изследователски успехи!

Черно море

Кой не знае Черно море, кой не е чувал за него?

Всички си мислим, че знаем всичко за “нашето” Черно море. Но все още има няколко много интересни въпроса за него:

- Защо се казва “черно”?
- Защо под 200 метра дълбочина няма кислород?
- Защо е по-слабо солено от другите морета?
- Как се е образувало?

ЗАЩО “ЧЕРНО”?

На всички съвременни езици името му е “черно”. Общоприето е, че е кръстено така заради цвета на водата, когато има вълнение. Древногръцкият историк Страбон в своята “География” обаче казва, че в древността то се е казвало само море – “pontos”. В гръко-римската традиция пък се говори за “гостоприемно море”, което е евфемизъм, заместил по-ранното име “негостоприемно море”, идващо някъде от началото на 5 век преди новата ера. Страбон смята, че морето е кръстено негостоприемно още преди гръцката колонизация заради трудните за навигация условия и дивите племена, населяващи бреговете му.

Друга версия казва, че името негостоприемно произлиза от ирански – “тъмно” и от там “черно”. Но още по-интересно е предположението, че името на морето е свързано с

древното използване на цветовете върху стрелката на компаса – черно за север и червено за юг. Херодот например говори за Червено море като за Южно море. Значи северното море е черно.

Има обяснение, че е кръстено така заради тъмния цвят на водите му в дълбочина. Тъй като е по-на север и по-слабо солено от Средиземно море, концентрацията на микроводорасли е много по-богата, причинявайки тъмния му цвят. Средната видимост е около 5,5 метра срещу 35 метра в Средиземноморието.

Друга версия е, че името “черно” е свързано в преносен смисъл със сероводорода, който започва на 200 метра под повърхността и прекъсва всякаква форма на живот.

ОФИЦИАЛНА ИНФОРМАЦИЯ:

Площ: 436400 km²

Максимална дълбочина: 2200 м

Соленост: 18 - 18,5 промила

Вливане на солена вода годишно: 200 кубически километра

Вливане на сладка вода годишно: 320 кубически километра

ЗАЩО ПОД 200 МЕТРА ДЪЛБОЧИНА НЯМА КИСЛОРОД?

Черно море е най-големият меромиктичен (meromictic) басейн на планетата, в който различните слоеве вода с различно съдържание на кислород не се смесват. В резултат над 90% от дълбоките слоеве на водата са аноксични – без кислород. По-горните слоеве, идващи от сладководните реки, са по-слабо солени и по-малко плътни, отколкото по-дълбоките, идващи от Средиземноморието.

Под пикноклина (pycnocline) – слой, където става рязка смяна на водната плътност поради различната соленост и/или температура, солеността нараства до 22 – 22,5 промила. Хидрохимическата среда се променя от кислородно наситена до напълно аноксична, защото бактериите използват всички

свободен кислород. Някои от тях произвеждат сероводород, който пък помага за запазването на органични обекти като корпуси на потънали гървени кораби. През периоди на свръхпроизводство на повърхностни микроорганизми, обикновено веднъж годишно, морето “цъфти” и се оцветява в червено-кафяво, което се забелязва и на спътелните снимки.

ЗАЩО Е ПО-СЛАБО СОЛЕНО ОТ ДРУГИТЕ МОРЕТА?

Смята се, че в древността Черно море е било сладководно езеро. След разтопяването, последвало последния ледников период и повишаване нивото на световния океан и Средиземно море през Босфора, в Черно море са се излили милиони кубически километри солена вода, които са се смесили и разреждали със сладката. Затова все още то не е толкова солено, колкото останалите морета.

Черно море

КАК СЕ Е ОБРАЗУВАЛО?

Има различни теории за трансформирането на езерото в море, но най-зловещата и може би затова най-впечатляваща е на американските учени Уилям Раян и Уолтър Питман (William Ryan and Walter Pitman), публикувана преди десет години и предизвикала буря в научните среди. Теорията гласи, че след като през Босфора в езерото Черно море се излили чудовищни количества вода, нивото му се е повишило с десетки метри и е заляло обширни площи, населявани от местни жители. Това е станало причина живеещият в планината Арарат

Ной да построи известния Ноев ковчег, в който да събере и спаси от наводнението представители на животинския свят.

Археолозите и учените все още спорят дали тази теория е вярна, на след серия експедиции по Черноморския бряг на Турция Роберт Баларг открива гревни брегови очертания, сладководни черупки и раковини, както и следи от човешка дейност на дълбочина от около 100 метра.

Интригуващо, нали?

Морски Кончета

Морското конче (*Hippocampus*) е вид риба от семейство морски игли

Морските кончета и морските игли са единствените видове, при които мъжките забременяват!

Това става по следния начин – женската снася яйцата си в специална торбичка в тялото на мъжкия, където той ги опложда и после отглежда, докато се излюпят. Бременността му трае от две до три седмици.

Излюпеното потомство веднага става независимо от родителите си. Някои малки порастват, като прекарват известно време между планктона. Други веднага започват живота си като обитатели на морското дъно. Случва се понякога възрастни мъжки да нападат току-що излюпени малки за храна.

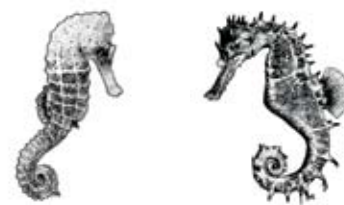

Тялото на морските кончета е с дължина от 16 мм до 35 см и наподобява шахматната фигура кон. Обхваща около 30 вида, разпространени по крайбрежията на моретата и океаните с умерен, тропичен и субтропичен климат. Морското конче не е много добър плувец – плува бавно с помощта на малката си гръбна перка. Формата на опашката му е завъртяна и с нея се захваща за морската трева и водораслите, за да не бъде отнесено от вълните или течението. Окраската му е зелена, но може да мимикрира, за да се слее с околната среда. Някои морски кончета са частично прозрачни и рядко могат да се видят на снимки. Въпреки че са риби, морските кончета нямат люспи, а нещо като екзоскелетна броня под кожата.

Морските дракони (за които писахме в предния брой) са близки роднини на морските кончета, но имат по-големи тела и листоподобни издатъци, които им помагат да се крият между водораслите.

Морските кончета, игли и дракони се хранят с рибни ларви и миниатюрни ракообразни, наречени “морски въшки”, които всмукват през малките си тръбовидни устици.

По принцип морските кончета са моногамни. Живеят до 2 години и през това време имат само един партньор, макар че има и изключения. В моногамните двойки мъжкият и женската се поздравяват със сутрешно и понякога вечерно флирт шоу, с което заздравяват връзката си. Останалата част от деня прекарват разделени един от друг, търсейки храна.

Моля, не хващайте и не убивайте тези кротки и безобидни създания!

Мъжко морско конче по време на бременност

Мъжко и женско морски кончета, които се поздравяват със сутрешно флирт шоу

Морско конче пигмей. Среща се в топлите води на Индонезия

Подводна фотография

4

Компютърни игри

Текст и снимки Златин Page8

КАКВО ДА НАПРАВИМ, КОГАТО НЯКОЯ СНИМКА ИЗГЛЕЖДА ЗЛЕ? ДА СЕ ЯДОСАМЕ? ДА Я ИЗТРИЕМ? НЕ. ОТВАРЯМЕ PHOTOSHOP И ДОКАТО СЕ ЗАРЕЖДА, БЛАГОДАРИМ СПЕЦИАЛНО НА НАШЕТО МОМЧЕ В ЕКИПА НА СЪЗДАТЕЛИТЕ МУ – ТОДОР ГЕОРГИЕВ.

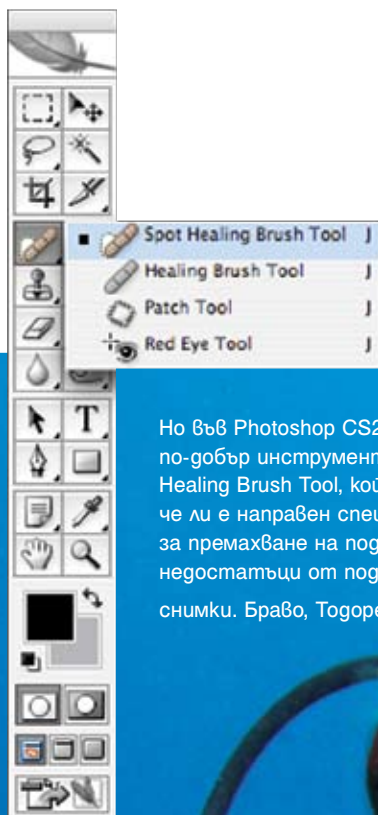
ПОСЛЕ ВИКАМЕ НЕВОЛЯТА И ПОЧВАМЕ ДА ИЗПРОБВАМЕ РАЗНИ ВАРИАНТИ ЗА СПРАВЯНЕ С ПРОБЛЕМИТЕ. КАКТО ЗА ВСЯКА БОЛЕСТ ИМА РАЗЛИЧНИ ЛЕКАРСТВА, ТАКА И ЗА ВСЕКИ ПРОБЛЕМ ИМА РАЗЛИЧНИ ИНСТРУМЕНТИ.

КАКВИ СА НАЙ-ЧЕСТО СРЕЩАНИТЕ ПРОБЛЕМИ ПРИ ПОДВОДНИТЕ СНИМКИ?

“СНЕЖИНКИ”

(backscatter) – това са песъчинки, малки парченца водорасли или планктон, които плуват във водата и на снимката излизат като досадни точки, трохи или петна. Особено когато използваме светкавица и тя е насочена по оста на обектива. Как ги оправяме? С Healing Brush Tool или с Clone Stamp Tool. Това го минахме още във втория брой, помнете ли?

ПОДВОДНА ФОТОГРАФИЯ

Но във Photoshop CS2 има още по-добър инструмент – Spot Healing Brush Tool, който като че ли е направен специално за премахване на подобни недостатъци от подводните снимки. Браво, Тогоре!

ГРЕШКИ В ЕКСПОЗИЦИЈАТА

По-светло или по-тъмно. Това също го минахме преди, сега само преговаряме – оправяме ги с Auto Levels или Brightness/Contrast. Двата инструмента работят цялостно върху изображението и понякога това не е добре, защото често се случва отделни части от снимката да са експонирани точно, а други не.

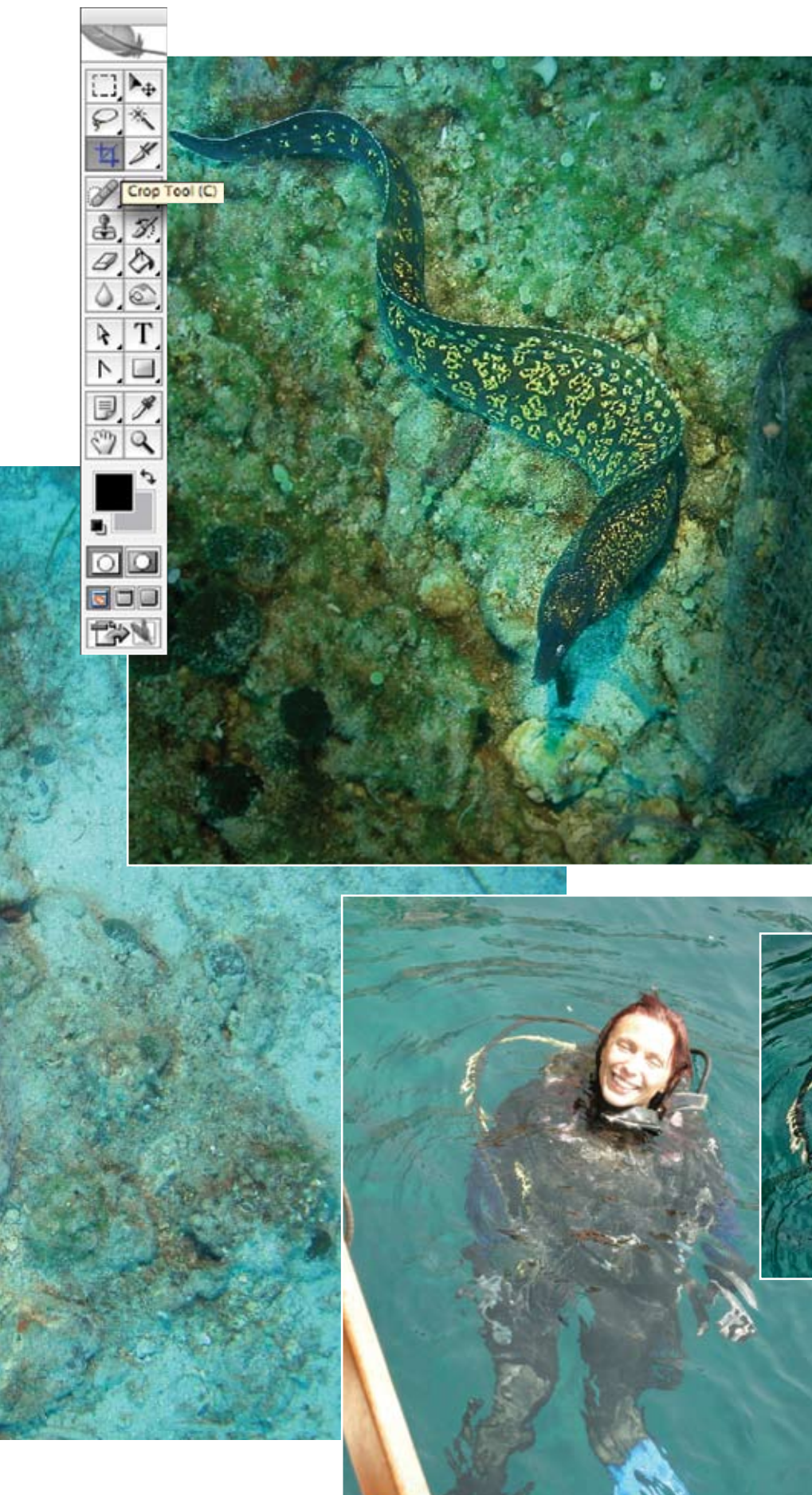
Има обаче един много удобен инструмент – Shadow/Highlight, който се намира в Image/Adjustments и както показва името му работи отделно върху сенките или върху светлините. Може да изберете само да просветлите сенките и/или да затъмните светлините – зависи от конкретния случай.

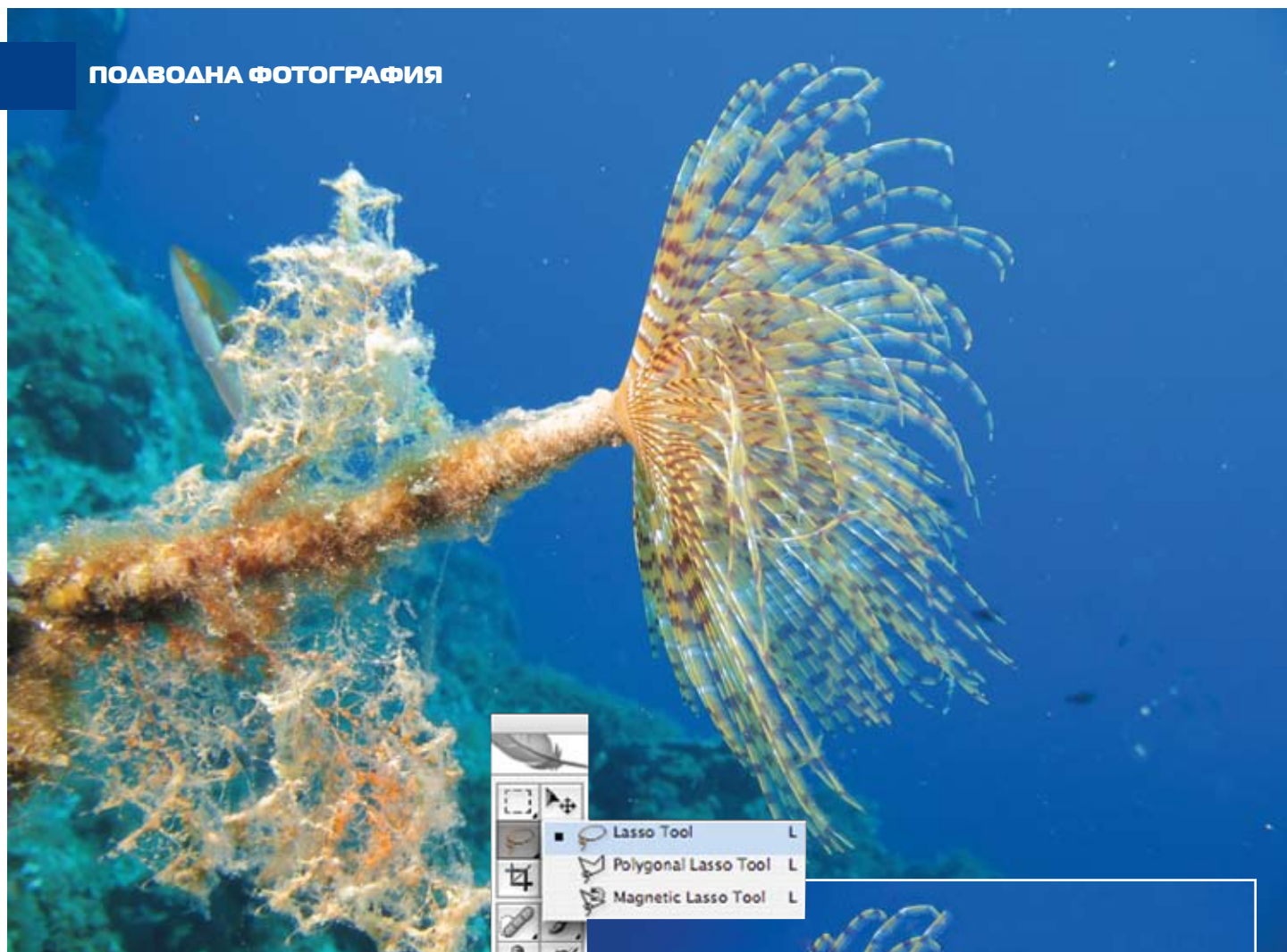
В лявата снимка горе се виждат почти само силуети, но резултатът след просветляване на сенките е доста приличен. Все пак трябва да се внимава и да не се очакват чудеса, защото ако сенките са съвсем недоекспонирани, няма начин от тях да излезе добър цвят и детайл, а най-много “шум” или “зърно”. Същото важи и за светлините – ако светлината е много преекспонирана и “изгоряла”, нищо не може да я върне обратно – там просто няма друга информация, освен чисто бяло. Все още разработването на светлините е слабото място на цифровите апарати. Затова, ако трябва да избирате накъде да грешите в определянето на експозицията, по-добре е леко да недоекспонирате, отколкото да преекспонирате, тоест снимката да е малко по-тъмна.

ГРЕШКИ В КОМПОЗИЦИЈАТА

Това също го знаем, оправя се с Crop. Снимката на предишната страница долу беше направена съвсем набързо и композицията не стана добра, защото за пръв път виждах мурена “в цял ръст” и то извън дупката ѝ. Явно беше много гладна или ядосана, защото се бореше с някакви риби за нещо, което така и не разбрах какво е, но още от далече бурните ѝ движения привлякоха погледа ми. Тя се извиваше така, сякаш се опитваше да се върже на възел. Когато приближих обаче мурената заряза заниманията си, плъзна се срещу мен и започна заплашително да отваря и затваря муцуната и, точно като куче, което се зъби, за да те предупреди. Нямах много време да композирам и избирам кадъра, защото потъвах към нея, затова щракнах една-две снимки и побързах да се изнеса от зоната на конфликта. Жалко, защото снимките станаха много плоски с осветление директно отгоре и не успях да я хвана с отворената към мен уста. Но все пак, за да не стават зян такива снимки, може да ги „кропвате“ и ако са снимани на достатъчно голяма резолюция, ще получите съвсем приемливи резултати. Снимката вдясно, освен че е кропната, е коригирана и цветово.

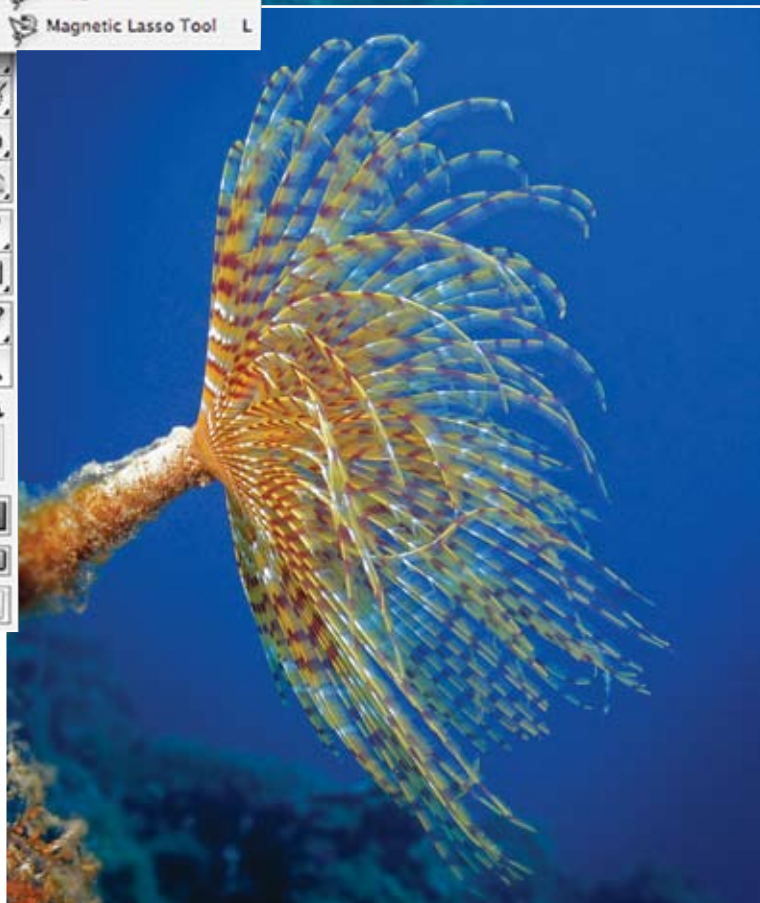

НЕДОСТАТЪЧНО ОСТРО ИЗОБРАЖЕНИЕ

ИЛИ

ТВЪРДЕ ОСТРО ИЗОБРАЖЕНИЕ, ПРИ КОЕТО ЛИПСВА ДЪЛБОЧИНА ИЛИ АКЦЕНТ

И за двата случая ще използвам един и същ пример – снимката на този тръбен червей, който изглежда като нежно цвете. Оригиналят има твърде много пространство и доста паразитни детайли, включително парче от водолаз и рибка. „Кропваме“, защото е по-лесно от чистенето, а и по този начин оправяме композицията като показваме главното – фееричните пипала на тръбния червей, които заслужават да се видят максимално добре всяко поотделно, а не като обща маса. Затова

след като оправим генерално цвета и почистим разни нежелани неща, взимаме ласото от панела с инструментни (Lasso Tool) и очертаваме главата на "цветето". За да не става маската очевидна, след като направим селекцията отидете на Select, там изберете Feather и му дайте по-голяма стойност. Това значи, че каквито и филтри да използвате или ефекти да правите, те ще имат плавен преход към границите на селекцията и няма да изглеждат като отрязани и залепени. След избора на стойност на Feather ще видите как селекцията ви се променя и заглажда според размера на прехода и в зависимост от големината на снимката.

След това вече избирате филтър, който да работи в тази селекция. В конкретния случай ни трябва нещо, с което да изострим изображението и да отделим всички влакънца. От Filter/Sharpen избирате Unsharp Mask и преценявате колко можете да изострите изображението, без да го развалите. Когато сте ОК с изострянето, обърнете селекцията чрез Select/Inverse. Сега можете да работите върху останалата част на снимката. За да се подсили още повече ефектът от изострянето, според закона за контраста останалата част от снимката трябва се да омекоти или разфокусира. По този начин изострената част ще изглежда още по-остра, когато е съпоставена с мека. За разфокусиране има няколко филтъра, но най-бързият и лесен е Gaussian Blur, който се намира във Filter/Blur. Отново на око преценявате до каква степен да размажете фона, но без да се престаравате, защото най-добрите ефекти са тези, които не се натрапват, а само подпомагат изразителността на снимката.

След Gaussian Blur идва моментът за финалната мазка. За да съсредоточите погледа на зрителя там, където мислите, че трябва да е съсредоточен, може да използвате един лесен трик – леко затъмнявате останалата част от кадъра, така че погледът инстинктивно да се насочва към по-светлата част. За да стане това,

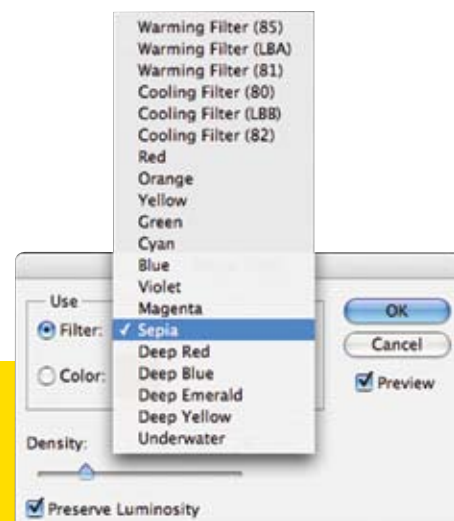
де-селектвате сегашната селекция и с ласото свободно очертавате главното петно в композицията. После правите Select/Inverse, за да обърнете селекцията и тя да действа около главния елемент. Избирате отново голям Feather и после леко намалявате яркостта и контраста (Brightness/Contrast) по краищата на кадъра.

Това е.

И ЕДНА НАДВОДНА СНИМКА...

Оригиналът, като изключим нелошата композиция, е напълно безличен и обикновен. Няма никаква атмосфера. Няма го усещането за горещо и сухо средиземноморско лято в типично гръцко село. Това се дължи най-вече на цветовете – банално синьо небе и салатно зелени листа. И двата цвята внушават свежест, но това не е нещото, което търсим тук.

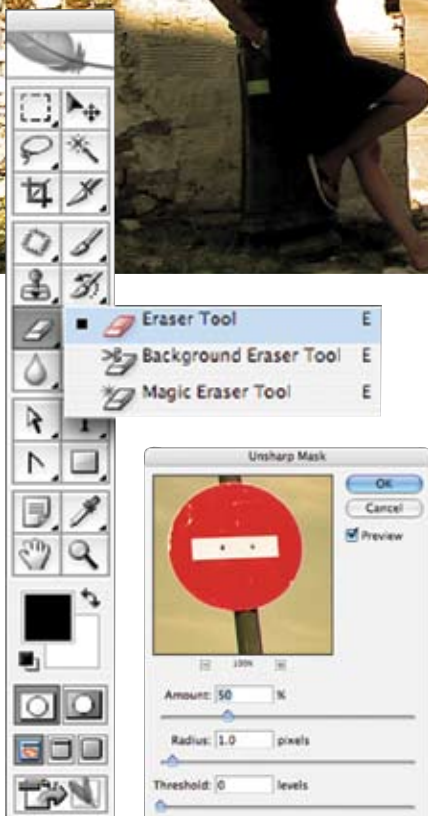
Тогава?

Хващаме Photo Filter в Image/Adjustments и избираме Sepia. Теглим плъзгача смело надясно, така че синкавината да изчезне напълно. С Shadow/Highlight намаляваме светлината, за да се уплътни небето и облаците да се отделият по-добре.

После с ласото ограждаме различни области в снимката, по които работим с Brightness/Contrast,

като на някои места затъмняваме, а на други просветляваме. За да върнем малко червено в знака, правим втори слой (Layer) и го слагаме под вече обработената снимка. С гумичката (Eraser) внимателно пробиваме дупка в горния слой, през която да се вижда червеният знак.

След това правим още няколко селекции с ласото, върху тухлената стена вляво зад знака и върху ъгъла на къщата вдясно, като и на двете места смело прилагаме познатата Unsharp Mask от Filter/Sharpen. Тя дава острота, контраст и материалност на тухлите и мазилката,

които "изват" по-напред, отделяйки се от фона, и подсилват дълбочината на снимката.

Важно е да не включваме модела в селекциите, където работи този Sharpen филтър, защото не знам някой да харесва "остри" жени.

Накрая се получава снимка с малко ретро атмосфера, хем топла и средиземноморска, хем леко носталгична – такава, каквато я усетихме през онзи летен ден.

Фашайте Фотошоп!

NAVARA

Най-продаваният пикап в Европа

Комбиниран разход - 8.5 - 9.2 / 100 км. Емисии CO₂ - 226 - 245 гр / 100 км.

- 171 конски сили • 403 Nm въртящ момент • 1 тон товароносимост
- 3 тона капацитет на теглене • 5 места • кожен салон • DVD навигация
- климатроник • круиз контрол • CD changer (6 диска) • Bluetooth хендс фрий
- фарове за мъгла • 17" цола лети алуминиеви джанти, ...

Ползва **ДАНЪЧЕН КРЕДИТ**

SHIFT_individuality

www.nissan-sofia.bg

София: НИСАН СОФИЯ, бул. Н. Вапцаров 47, тел.: 02/ 937 60 160

Снимката е правена през март тази година. Гмуркахме се до Екскалибур – потънал водолазен катер близо до пристанището на Хургада в Египет, на дълбочина около 20 м. Дайвинг гидът ни прекара през кабината, която беше пълна със стъклени рибки (glass fish). Подплашихме ги и част от ятото се подаде навън от кабината, при което успях да ги заснема

СНИМКА НА БРОЯ

снимка на броя

Може да изпращате ваши подводни и надводни снимки на www.podvoda.com

От тях ще бъде избрана снимка на броя, която ще бъде публикувана тук.

За регламента на конкурса и повече информация посетете www.podvoda.com

Автор: Чавдар Йорданов
Фотоапарат: Canon Powershot A80
Бокс: Canon WP-DC900
Светкавица: няма
Ръчен баланс на бялото
Експозиция:
Скорост: 1/160
Бленда: 2.8

Пътят

380 километра от София до хотела, по-близо, отколкото от София до Бургас. Взимаме ги за около 5 часа спокойно каране. И без това глобите в Гърция са зверски, така че по-добре да си спазваш ограниченията. В Гърция има учудващо малко пътни знаци, не като у нас, където всеки умник забожда всякакви табели с абсурдни ограничения, които много често си противоречат (или

Гмуркане в Халкидики

Анелия Александрова, Златин Радев

са забравени от поредния ремонт). Колко по-прост всъщност става животът, когато има рег и всички го спазват! Доколкото съм чувал, няма никакъв шанс да омилостиши гръцките полицаи или да се правиш на по-велик от тях. Така че, карай кротко.

И в двете посоки границата се минава за около 5 минути само с личните карти и зелената карта от застраховката на колата. Бензинът в Гърция е почти

колкото в България, но не се налага дозареждане. Ако напълниш резервоара в Сандански, отиваш и се връщаш с българския бензин.

По принцип гърците карат много колегиално и често отбиват в банкета, за да ти дадат път. Но избягвайте да се прибирате в неделя следобед в разгара на летния сезон – 60-те километра до Солун ги взехме за около 3 часа. В 3-4 плътни колони, включително и върху банкета,

където през 5 километра имаше леки катастрофи, допълнително забавящи движението. Много изнервящо – да караш само на първа и втора в продължение на десетки километри! Затова – прибирайте се към България преди или след голямото гръцко завръщане към Солун.

Или още по-добре, ходете там след активния сезон – морето е топло, а туристите ги няма – какво по-хубаво от това!

При Маки

- Отидете при Маки и му кажете, че аз ви пращам.
- Кой е Маки?
- Един плешив с дълга коса.
- Ама как така – хем плешив, хем с дълга коса?

Следващото описание на дайв-мастера Рой за собственика на кръчмата е: “Абе един, дето се прави, че не е плешив!”

След това обяснение се запътваме към посоченото място в старата част на Певкохори и веднага познаваме Маки – пълничък симпатичен човечец, малко над средна възраст, с голо теме, но с дълга коса отзад, явно спомен от времето, когато е бил хипар. Но пък ведрото му човеколюбиво настроение хич не се е променило оттогава – като му викнеш Ямас!, веднага се втурва с чаша в ръка и поздравява всеки поотделно. После праща по едно от него. Кръчмичката му, в която освен него работят жена му и дъщеря му, се намира на малко калдъръмено площадче, заобиколено от кипариси и жасминови храсти. На обикновени дървени маси, върху хартиени покривки ти сервират прости, но пресни и вкусни храни – печени октоподи, панирани калмари, аншуа, цацики (гръцката снежанка), салата от домати с риган и много маслини. С домашно узо ципуро и бяло вино рицина, разбира се. Освен кротките разговори на гостите не се чува натрапчива музика и още след първото ципуро душата ти така се отпуска, че изпадаш в безтегловност и безвремие – нищо повече не ти се иска или прави – само да си седиш ей-така, с боси крака в топлата лятна нощ, да вдъхваш уханието на жасмин, примесено с аромата на вкусни гозби и да си викаш: “Брей, колко ми е хубаво!”

Накрая едвам си тръгваме, като благодарим и обещаваме, че пак ще дойдем, а Маки кима утвърдително и усмихнато ни отговаря: “Не, не...”.

Добре, че знаем – това на гръцки е “да”, затова със сигурност ще дойдем пак.

Певкохори

Малко градче в южната част на полуостров Касандра, първият от трите пръста на Халкидики. Води се най-разработеното курортно селище на полуострова, но усещането е като че ли си в Приморско преди 15-ина години – когато ги нямаше псевдо-модерните кичозни buildings, тълпите туристи и агресивната чалга.

Семейни хотелчета и ресторантчета, типична архитектура с ниски постройки, тиха ненавратлива музика и вкусна храна, поднесена от мъже сервитьори.

С едно изключение – не ходете в ресторанта точно на плажа – там преди работеше български готвач и беше изключително вкусно, но човекът напусна и в момента храната нищо не струва, освен това е и скъпа. Само гледката на залеза е хубава, но тя се вижда отвсякъде безплатно.

Двата Одисея

Единият е Одисей дайвинг център, английски водолазен център, собственост на симпатягата Фреди, която го управлява с твърда ръка, така както прави със съпруга си, французина Людо, и двете си деца – едното на три години, другото на два месеца.

Другият е водолазното корабче Одисей, с което ни водят да се гмуркаме. Пригодно е за десет души водолази и двайсет бутилки с въздух.

Джуаникос хотел

На 8 километра южно от Певкохори, в началото на Палиури. 50 евро на стая. В стаята, по-точно в двете стаи, защото помещението е нещо като мезонет на две нива със стълбище – има общо 5 легла, значи се падат по 10 евро или 20 лева на легло, но се плаща цялата сума, независимо колко човека спят. Закуската е 5 евро отгоре. Какво друго – телевизор, хладилник, климатик, телефон. Стаята е “basic but clean” и всъщност на нас точно това ни трябва. С изключение на зверските комари, които ни наханаха първата вечер, преди да успеем да се напръскаме с Aitan и да пъкнем в контакта таблетките-убийци. Добре че все

пак на прозорците имаше мрежи, така че след първоначалния стрес от комарното нападение, нямаше повече проблеми с тварите. Но пък имаше проблеми с топлата вода или по-точно с липсата ѝ, което въпреки горещото време не беше много приятно. Все пак на втория ден топлата вода дойде отнякъде. Иначе хората в хотела бяха много любезни и като правило в Гърция – много точно любезни, без прекалена фамилиарност или превзета учтивост, както често се държат у нас. Хотелът има ресторант, бар и два басейна, които така и не пробвахме, защото бяхме дошли в Гърция заради морето.

Морето

Аааах, морето!... Синьо, бистро, топло!

Е, не винаги съвсем топло – моя път термо-клинът излизаше на третия метър и надолу стигаше до 16 градуса, не много приятно за мокър костюм. Дори и за три мокри костюма един върху друг, както опита Анелия. Но към края на сезона водата се стопля по-равномерно и става около 28 градуса на повърхността и към 22 в дълбочина – почти идеално за 5- или 7-милиметров неопрен.

Видимост от 20-30 метра е нещо напълно нормално и толкова бързо се свиква с нея, че даже започваш да недоволстваш, когато е малко по-мътно. Но дори е да е по-мътно, то е синьо, а не зелено и пак е приятно. Животни – мурени, скорпиони, октоподи, морски звезди, риби папагал, групъри, омари, сепии, калмари, разни гъби и меки корали – винаги има какво да се види. Какво няма? Няма тълпи водолази, които да се щурат насам-натам, размътвайки дъното. Впечатлението от гмуркането е по-скоро като за нещо, което споделяш с приятели, отколкото за туристически конвейер, в който си напъхан, както често се случва в Египет или на някои места в Турция и затова усещането за първооткривателство тук е много по-силно. Проточените въжета и провисналите или неестествено стърчащи на поплавците си рибарски мрежи ти се струват като призрачни модернистични скулптури във водата, а добронамерените октоподи като че ли специално за теб избират различни по цвят камъни, за да демонстрират камуфлажните си умения.

Гмуркането

Струва между 25 и 30 евро едното, в зависимост от броя на гмурканията. Над 6 гмуркания има отстъпка; над 10 – по-голяма отстъпка; при повторно идване в същия дайвинг център има автоматично 10% отстъпка. Членовете на клуб “Под вода” пък ползват специална отстъпка. Цената включва 12-литрова бутилка с въздух и колан с тежести, транспорт с боен Land Rover Defender и корабчето Одисей и дайв-мастер (най-често споменатия Рой, шотландец, бивш военен водолаз, но също и Людо, мъжът на Фреди, както по-рядко и самата Фреди или пък някой друг). Обикновено групите са от по 4-5 човека. Ако водолазите са повече, идват двамата дайв-мастери, така че, както стана дума преди малко, под водата не приличаме на върволица от детска градина с една учителка някъде отпред.

Първия ден се попъхват задължителните бланки с данни за квалификацията на водолаза и оборудването, което желае да

наеме. Водолазните сертификати се взимат и връщат накрая преди заминаването.

Може да се гмуркаш и без водолазния център, стига да си сертифициран водолаз, да имаш пълно оборудване и компресор и да провериш в бреговата охрана на пристанището дали има забранени за гмуркане зони в района. След това си свободен да се гмуркаш където си искаш извън забранените зони.

Подводен риболов с акваланг е забранен, както е и у нас и почти навсякъде по света, а пипане, разместване и взимане на природни или археологически обекти от дъното не само, че е забранено, но на него се гледа като на проява на лош вкус, да не кажем нещо по-грубо – като на просташко, невъзпитано поведение. Имах възможността да се уверя лично в това първия път, когато се гмурках в Гърция и след това брах голям срам.

Самите гмуркания са организирани по английски перфектно – точно, с грижа за сигурността и с чувство

за хумор. Всеки водолаз събира оборудването си в пластмасова касетка с неговото име, която му дават от центъра. После помага в товаренето и разтоварването на ремаркетото на Land Rover-a с бутилки, тежести и касетки. Пренасянето на целия багаж от ремаркетото до корабчето Одисей става чрез верига от хора, които си предават от ръка на ръка бутилки, касетки, тежести и прочие. Неизвестно защо ние българите (явно заклет

индивидуалисти) имаме нещо против тази “верига”, въпреки че тя е удобна за по-бързо пренасяне на багажа, без излишно ходене напред-назад по платформата или нагоре-надолу по склона и освен това при непознати водолази върши ролята на team building, като сближава хората, които вършат обща работа и ги отпуска емоционално преди гмуркане в непознато море с непознати партньори.

Веднага след отблъскването на корабчето от пристана всеки започва да сглобява оборудването си - слага жилетка, регулатори и прочее на бутилката и проверява налягането. По време на пътя до мястото за гмуркане, което обикновено отнема около 45 минути, дайв-мастерът прави брифинг – запознава водолазите с мястото, посоката, евентуалните течения, уговарят се за знаците, които ще се използват за комуникация под вода, определят се двойките партньори най-често на принципа на сходна квалификация или опит). През останалото време всеки прави каквото си иска – пече се на носа на корабчето или върху покрива на кабината или преговаря знанията си за гмуркане в открито море. Преди самото гмуркане всички се обличат, правят стандартния buddy check – проверка оборудването на партньора и... най-после скок във водата!

Нормално едно гмуркане трае около един час или дотогава, докато някой не достигне определения лимит за въздух – 50 бара налягане в бутилката. Между гмурканията задължително се прави един час почивка.

НЯКОЛКО ОПЦИИ ЗА ГМУРКАНЕ В ХАЛКИДИКИ С ODYSSEY DIVING:

ОТ КОРАБЧЕТО ОДИСЕЙ:

- Остров Келифос
- Порто Валица
- Акротири
- Стената на огнения червей
- Други

ОТ БРЕГА:

- Авлаки
- Порто Валица

ПРЕХОД С ДЖИП И МОТОРНИЦА:

- Потъналия кораб Митилини

ЕКСТРИ СПОРЕД ВЪЗМОЖНОСТИТЕ:

- Нощно гмуркане
- Трето гмуркане

* Всяка локация предлага повече от едно място за гмуркане

КУРСОВЕ:

- Всички нива на PADI, включително инструкторски изпит

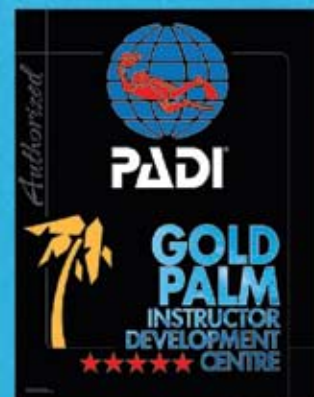

ODYSSEY DIVING

Giannikos Hotel, Pefkohori-Paliouri Main Road, Halkidiki 63085, GREECE
Postal address: P O Box 88, Pefkohori, Halkidiki 63085, GREECE
Telephone: +30 6976 762282

**JOIN BRITISH RUN
ODYSSEY DIVE CLUB
FOR A DAY OF SNORKELING AND DIVING
ALL PADI PROGRAMMES
FROM BEGINNERS TO INSTRUCTORS**

an adventure at sea ...

**www.odysseydive.com
Paliouri - Halkidiki
tel: +30 6976 762282**

Джон Бенет

При водолазен инцидент през март 2004 загина трагично Джон Бенет, но неговите постижения ще останат завинаги част от историята на подводния спорт.

Следващата статия е в негова памет.

ПЪТЕШЕСТВИЕ ДО 305 МЕТРА

НА ОТВОРЕН ЦИКЪЛ

Веселин Михайлов, по материали от чуждия печат

ПРИ АПАРАТИТЕ С ОТВОРЕН ЦИКЪЛ ИЗДИШАНИЯТ ОТ ВОДОЛАЗА ДЪЗДУХ СЕ ОСВОБОЖДАВА ВЪВ ВОДАТА. НА ТОЗИ ПРИНЦИП РАБОТИ КЛАСИЧЕСКИЯТ АКВАЛАНГ – НАЙ-МАСОВО ИЗПОЛЗВАНАТА ВОДОЛАЗНА ДИХАТЕЛНА СИСТЕМА.

ПРИ ЗАТВОРЕНИЯ ЦИКЪЛ ИЗДИШАНИЯТ ВЪЗДУХ НЕ СЕ ИЗХВЪРЛЯ ВЪВ ВОДАТА, А СЕ ПРЕЧИСТВА, ОБОГАТЯВА С КИСЛОРОД И ОТНОВО СЕ ИЗПОЛЗВА ЗА ДИШАНЕ. ПО ТОЗИ НАЧЕН РАБОТЯТ ТАКА НАРЕЧЕНИТЕ РЕБРИДЕРИ.

Джон Бенет беше добре запознат с логистиката, стреса и рисковете, съпътстващи преминаването на дълбочинните граници с използването на отворен цикъл. На 4 юни 2000 г. Джон прави солово гмуркане на 254 м във водите на Пуерто Галера, близо до острова Миндоро на Филипините, което се превръща в световен рекорд за дълбочинно гмуркане на отворен цикъл в открито море.

Още по това време Джон знае, че може да отиде по-дълбоко и започва да прави планове за следващ рекорд.

След като решението е взето, започва същинската работа – няколко месеца, прехождащи самото гмуркане, са посветени на планиране и тренировки. Осигуряването на необходимата екипировка довежда до закъснение от два месеца. И макар че екипът е събран още през септември, гмуркането се отлага за ноември.

Четири буютилки, които Джон първоначално избира за гърба, се оказват неудобни и чувствително ограничават движенията му, затова той се насочва към по-подвижния вариант, състоящ се от самар на OMS за три буютилки. Той работи с 20-литрови буютилки и му е необходим, за да може да му осигури огромното количество газ, който ще му трябва на дъното, където консумацията при такова налягане е повече от 620 литра в минута – равнозначна на една нормална водолазна буютилка на всеки четири минути!

Заг трите 20-литрови буютилки Джон прикрепва и една 5,5-литрова буютилка за надуване на водолазния костюм. От OMS му предоставят и специално конструирано осветително тяло, което се прикрепя между буютилките от лявата му страна.

Системата се допълва от 11,1 – литрови буютилки, закачени от двете му страни. Те са предназначени за първите две превключвания на друга газова смес – на 150 м и на 90 м. Оттам нататък за доставката на декомпресационните газове Джон ще

разчита на поддържащите водолази. Други основни части от екипировката, чиито възможности Джон възнамерява да натовари до предела на капацитета им, са регулаторите Арекс, сухият костюм Otto и резервното осветление от Princeton Tec.

За гмуркането Джон избира същото място – Пуерто Галера, Филипините. Но този път целта е спускане до 1000 фута (305 метра). Причините за това, освен чисто емоционални, са и обективни – лесен достъп до дълбоки води и сравнително добри условия на повърхността.

В седмицата непосредствено преди гмуркането работата става много интензивна. Провеждат тренировки, брифинги и дискусии сесии, така че всеки да е наясно със своите задачи и отговорности. Джон планира серия от гмуркания през седмицата преди гения на рекорда, но скоро става ясно, че заради огромния обем на работата това няма да е възможно. Изненадващо и без да е обсъдено предварително, Джон обявява на екипа, че гмуркането или ще бъде във вторник, или изобщо няма да се прави.

През нощта срещу 6 ноември, вторник, Джон не успява да се наспи добре, но въпреки това се събужда в добро настроение. Той знае, че това ще е геният, в който ще стигне до 1000 фута. Сбогува се с близките си, които още не са станали, и отива

до мястото на срещата в Atlantis Dive Resort.

Часът е 7:30. Екипът е там от 4:00 сутринта, екипировката е пренесена на лодките. Правят се последни проверки и уточнения преди старта. Събирането на групата продължава до 8:00 часа. За да се използва максимално естествената дневна светлина, би било добре гмуркането да започне по-рано, но заради отливата шансът Джон да влезе във водата преди 9:00 часа е малък.

Мястото е на около петнайсет минути от брега. След като пристига с медицинската лодка, Джон е прехвърлен на другия кораб, където започва да се екипира. Подготвени са две плочки, с които да се удостовери достигнатата дълбочина. Едната плочка е поставена на края на въжето, точно под камерата, която трябва да документира събитието, и е изпратена на 320 метра дълбочина. Другата плочка е в Джон, който ще прецени на място дали да я закачи на въжето или да вземе другата от него.

Нещата вървят относително гладко. Дълбочината е потвърдена със сонар, условията са добри, въжето е спуснато. Джон проверява екипировката си и стъпва на ръба. Тогава се чуват гумите на Тони Говер, един от основните хора в екипа: "Джон, ти само направи гмуркането и остави останалото на нас".

В 9:10 сутринта Джон започва спускането. В началото върви много по-бавно, отколкото му се иска. След 3 минути и 45 секунди той достига превключването на 90 м и чак след 120 м започва да се спуска по-бързо. Подминава резервната бутилка на 130 м, откъдето започва тъмнината, а с нея и студът.

Това е седмото му змъркане на дълбочина, по-голяма от 155 м, така че шокът не е толкова голям. Спускането продължава. Джон се съсредоточава върху позицията си във водата, оставащите запаси от газ и следи за признаци на синдрома на високото налягане (High Pressure Nervous Syndrome, HPNS).

250 м

Когато достига маркера на 250 м, през тялото му преминава заплашителен тремор – той вече е в критичната точка на хелия. При нея тялото губи топлина по-бързо, отколкото може да произведе. Професионалните водолази обикновено противодействат на това чрез затопляне на газа, който дишат, но този лукс не е възможен при отворения цикъл. Температурата на водата на 200 м е 4 градуса. Сухият костюм Wotack's Otto "Extreme" на Джон работи добре.

От повърхността поддържащите на 90 м водолази вече са се спуснали, останалите се подготвят във водата. Предвиденото време е изминало и Андри Поп и Тони Говер, които ръководят нещата, отчитат, че Джон или е близо до 1000-футовата маркировка... или няма да се върне обратно.

275 м

Джон достига табелката на 275 м и продължава надолу. Треморите стават още по-силни и той започва да вижда размазано. Знае, че това е HPNS, но преценява, че е в границите, в които може да се справи. Регулаторите Арекс TX 100 работят идеално, без да се усеща повишаващото се

СЕГА ИЛИ НИКОГА

съпротивление. Джон осветява с фенера надолу, но вижда единствено как светлината изчезва в черното. След известно време като далечно мъждукане от тъмнината се появяват светлините на камерата и му дават ориентир. Той натиска надуващия механизъм (инфлатора), за да спре потъването, но въжето продължава да се плъзга между ръцете му.

В този момент пълненето на 100 lb крила на OMS му се струва безкрайно дълго. Когато светлините стават още по-близки, той надува и сухия костюм, защото ако продължи да се спуска прекалено бързо надолу, ще изпусне края на въжето и... ще пропадне в бездната.

305 м

Камерата е точно пред него и въпреки че все още е негативно балансиран, той успява да спре. Проверява смесите си и установява, че има останали 100 бара, плюс 180 бара в единичната 20-литрова бутилка. Джон откача своята плочка и я закрепва за въжето. След бърз поглед към тъмнината наоколо той тръгва обратно.

Минутите стават повече от максимално планираните за достигане на 90 м. На повърхността все още няма балон. Анги и Тони започват да се притесняват от най-лошото. Малко след това на повърхността е забелязан жълт буй, който предизвиква луд възторг, но почти веднага се установява, че всъщност е само найлонова торба.

200-130 м

Джон изплува бавно, с 15 м в минута, подминава бутилката на 200 м и прави първа пауза за 20 секунди, след което я повтаря на 175 м. Той прави първата смяна на газ на 150 м и увеличава времето за спиране на цяла минута. Когато отваря крана на бутилката, от нея излизат облаци мехури. Джон вдига бързо и затваря бутилката. Отваря я само за да поема гъх. Достига резервната бутилка

на 130 м и с въздишка на облекчение продължава нагоре. Рон и Марк го чакат на 100 м. Джон им показва по кой профил се движи, а те изпращат балон към повърхността.

Когато сигналният балон изскача на повърхността, предизвиква възторжени виковете. Първите минути са изпълнени с емоции, но скоро всички се връщат към предварително установените задачи, които ще изпълняват през следващите девет часа.

90 м

Франк Долве и Кфир Зорев посрещат Джон на 66 м. Всичко изглежда добре, но когато Джон тръгва нагоре, получава силен световъртеж и през следващите 10 минути не престава да повръща. В този момент той дори не може да се ориентира за посоката. Когато световъртежът преминава, Джон проверява измервателните си уреди и установява, че е изразходвал сместа твърде бързо. Спокойствието на Франк, плод на дългогодишен опит в справянето с подобни проблеми, му носи облекчение.

Изплуването продължава. Когато Джон стига 50 бара, Франк му подава своя шланг. Франк и Кфир изплуват, а на тяхно място застъпват Тарга Ман, Аксел Лекуарг заедно с лекарят Джо Маклари.

36 м

Джо веднага започва да прави неврологичен преглед на Джон и въпреки че знае, че той не страда от DCI (декомпресационна болест), има съмнения относно причината за повръщането и появилия се впоследствие унес. Пристъпите на гадене, световъртежът и силното повръщане продължават. Изгледите за следващите осем часа не са добри. Но смяната на оборудването на 36 метра преминава добре. Джон изпитва истинско облекчение, че най-накрая може да свали от гърба си огромния троен 20-литров самар на OMS.

Джон прекарва във водата много повече от планираното и независимо от студа и изтощението трябва да остане още доста дълго. Тогава заедно с Анги Поп решават, че трябва да подготвят евакуационния план. Лодките са готови и линейката чака. Започват дълги телефонни разговори с медицински лица, като се обсъждат най-страшните възможности за развитие на нещата оттук нататък. На всичко отгоре започва да вали проливен дъжд, който допълнително затруднява подготвящия екип.

Часовете минават бавно. През цялото време Джон си напомня, че никога не го е карал да прави това змуркане, че той е там по свой избор. До него винаги има най-малко по двама души от екипа, които се сменят през определен интервал. Добрата новина е, че постепенно Джон сякаш започва да се свързва и става все по-активен.

На всеки 15 минути Джон преминава към дишане на Trimix 16/44 за 5 до 8 минути. Това помага за намаляване на пораженията, причинени от продължителното дишане на кислород с високо парциално налягане. Така той успява да преодолее стоповете на 21 м и 12 м. Вече е само на 6 метра от повърхността, но трябва да остане още час и половина под водата, преди да се качи в лодката.

Нощта се спуска, на повърхността запалват множество фенери.

9 часа и 37 минути след началото на змуркането Джон изплува, изтощен до смърт, но заобиколен от щастливите усмихнати лица на своите приятели.

Връщат го бързо в базата, където под постоянния контрол на Джо е поставен на система, за да се възстанови загубата на течности.

Оказва се, че световъртежът и повръщането са причинени от вътрешна баротравма на ухото. Въпреки това само ден по-късно Джон отново е на своето място като ръководител на Atlantis Tech.

А след около две седмици той вече отново тренира, преподава и се змурка.

Щастливата Щука

Златин Рагев, по материали от чуждия печат

На 14 ноември 1941 кръжащата пред нос Галата съветска подводница Щ-211 засича вражески кораб – румънския минен заградител "Принц Карол", и го атакува. Първите торпеда обаче пропускат целта и капитанът на румънския кораб успява да съобщи за атаката на немското военно летище край Варненското езеро, откъдето веднага излита подкрепление. Но вторият торпеден залп на подводницата изпреварва въздушната подкрепа и "Принц Карол" потъва на 5 мили от Варна.

Щ-211 изплува и на максимална скорост се отдалечава в югоизточна посока. Обаче на 3 мили от мястото на атаката тя е настигната от немски самолет, който хвърля върху нея няколко бомби. Подводницата получава сериозни пробойни и потъва. На другия ден вълните изхвърлят на брега пред Шкорпиловци страшно доказателство за гибелта ѝ – обезобразен труп на съветски офицер с бинокъл на врата.

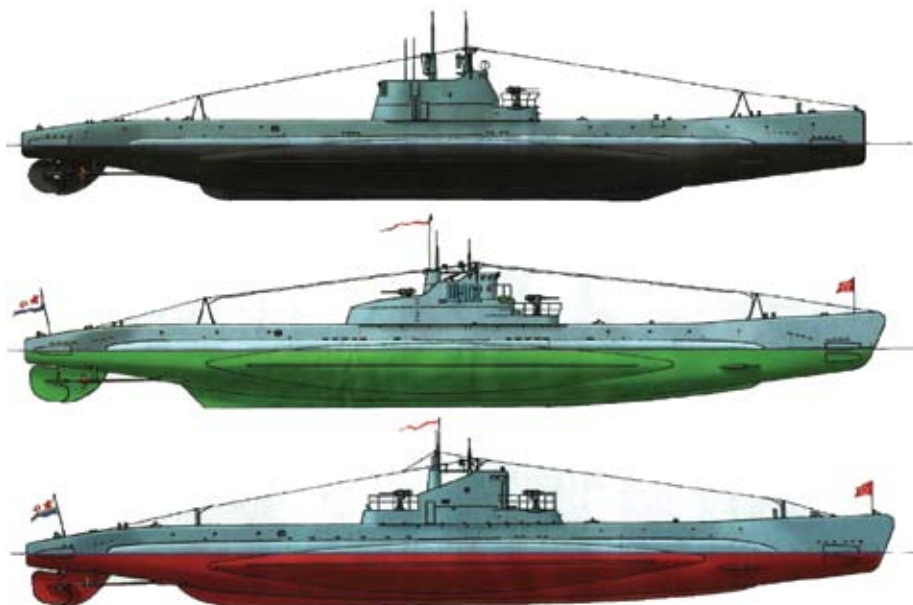
Официалните съветски доклади от онова време обаче сочат друга дата, друго място и друга причина за гибелта на подводницата – 16 ноември, нос Шабла, попадане на морска мина.

КАКВА Е ИСТИНАТА?

60 години по-късно, през август 2001, седем руски ученика, участници в историко-етнографска експедиция, пристигат във Варна, където случайно научават, че предната есен на 8 мили от Варна, пред нос Галата, на около 20 метра дълбочина местни рибари са намерили потънала подводница от времето на Втората световна война.

Завръщайки си в Севастопол, учениците съобщават на командването на Руския черноморски флот за находката. От там пращат официално запитване до Генералния щаб на Българските военноморски сили, но отговорът не идва бързо.

За да се установи със сигурност коя е подводницата, трябва да се направи не само външен оглед, но и да се поработи сериозно с архивните документи. Усложнението идва от факта, че през 1941 – 1942 година няколко съветски подводници са потънали в български териториални

Схеми на подводници от сериите III, V и V-бис, предшествващи Щ-211 (серия X)

води и затова е възможно да става дума не за новооткрита, а за вече известна подводница, като например откритата през 1983 на около 20 мили прег Варна Щ-204.

Капитан III ранг от запаса Росен Гевшеков, бивш старши офицер водолаз във военноморската база във Варна организира група водолази и заедно с членове на водолазния клуб Реликт – 2002 правят няколко гмуркания на мястото. Установяват, че на дъното наистина лежи съветска подводница тип „Щ“, подобна на вече известната Щ-204. След активна кореспонденция с военноморския музей в Санкт-Петербург и музея във Варна, преглеждане докладите на немските пилоти от онова време и разговори със свидетели на събитията отпреди 60 години, уточняват, че става дума за подводницата Щука-211, която през ноември 1941 е тръгнала от Севастопол на поредния си боен поход, от който не се е завърнала.

ЩАСТЛИВАТА ЩУКА

Произведена за две години в завод Номер 200 в град Николаев, на 5 май 1938 година Щ-211 влиза в състава на съветския Черноморски флот.

След началото на Втората световна война Щ-211 първа от всичките 44 съветски подводници в Черно море открива бройката на потопените вражески кораби. На 15 август 1941 под командването на капитан-лейтенант Александър Девятко подводницата атакува успешно и потопява транспортния кораб „Пелеш“, който пътува от Бургас към румънското пристанище Констанца с военен товар на борда.

През следващите три месеца подводницата редовно атакува вражеските конвои край българския бряг като по щастлив начин успява всеки път да се измъкне от яростните контраатаки на немските самолети и да избегне минните заграждения.

На 29 септември 1941 от нейните торпеда на дъното отива натовареният с нефт италиански танкер „Суперга“, а на 14 ноември – румънският минен заградител „Принц Карол“ с недооборудвани мини на борда.

Но същия ден щастието изневерява на подводницата. За пръв и последен път.

ПОТЪНАЛИ КОРАБИ

СТАТИСТИКА НА БОЙНАТА ДЕЙНОСТ НА Щ-211

4 БОЙНИ ПОХОДА:

07 ЮЛИ 1941 –
25 ЮЛИ 1941

05 АВГУСТ 1941 –
25 АВГУСТ 1941

21 СЕПТЕМВРИ 1941 –
09 ОКТОМВРИ 1941

14 НОЕМВРИ 1941

РЕЗУЛТАТИ:

4 ТОРПЕДНИ АТАКИ.
ИЗСТРЕЛЯНИ 13 ТОРПЕДА.
ПОТОПЕНИ 3 КОРАБА:

15 АВГУСТ 1941 –
ТР „ПЕЛЕШ“

29 СЕПТЕМВРИ 1941 –
ТН „СУПЕРГА“

14 НОЕМВРИ 1941 –
МЗ „ПРИНЦ КАРОЛ“

НЕОБЯВЕНАТА ВОЙНА

Въпреки че през Втората световна война България юридически изпълнява ролята на невоюващ съюзник на Германия, тя все пак взема участие в бойните действия срещу Съветския съюз чрез ескадрила самолети – Сборно войсково ято, която пази конвоите от немски, италиански и румънски кораби в Черно море от съветските подводници. Естествено тази двойствена позиция не се харесва на съветското командване и то разгръща истинска необявена война срещу България. Съветските подводници се използват не само за борба с конвоите и минните заграждения, но и за тайни десанти на бойни групи за диверсии в тила и за подготовка на партизански отряди.

На 11 август 1941 година екипажът на Александър Девятко успешно изпълнява една от тези мисии – в щормови условия и пълна тъмнина, рискувайки да се натъкне на някоя мините, осеяли всички подстъпи към българското крайбрежие, Щ-211 достига пред устието на Камчия група от 14 души под командването на полковник Цвятко Радоинов. През август и септември същата година са направени седем такива десанта на групи, подготвени в Разузнавателното управление на Червената армия.

Датата 15 август 1941 година, когато Щука 211 торпилира “Пелеш”, е фактическото начало на активната подводна война в Черно море. До края на 1941 година подводниците правят 103 бойни похода и унищожават два от петте големи италиански танкера (единият, от които е “Суперга”, потопен от Щ-211), 3 подводници, 2 монитора, 20 спомагателни съда и 7 транспортни кораба. По тази причина Германия и Италия имат сериозни проблеми с доставката на петрол от Румъния.

Но успехите струват твърде скъпо на Съветския черноморски флот – подводниците С-34, М-34, М-58, М-59, Щ-204, Щ-206, Щ-210 и Щ-211, попадат на минни заграждения или отведен обстрел пред българския и румънския бряг и са унищожени заедно с целите екипажи. Само за първите пет месеца на войната загиват около 300 подводничари.

ВОЕННИ ПОЧЕСТИ

Имало е планове Щ-211 да бъде извадена, но както и с другите потънали подводници от войната това се е оказало твърде рисковано поради опасността от разпадане на ръждясалия и разкъсан от взривовете корпус и поради вероятността от избухване на торпедата. След 45-дневни подводни работи по Щ-211 корпусът ѝ е бил почистен от мрежи и обраствания, горният люк заварен, а останките от екипажа ѝ погребани с военни почести в Севастопол.

Останките на подводниците са обявени за военни гробища и за места за отдаване на почести в памет на загиналите. По тази причина влизането в потъналите подводници се счита за оскверняване и е забранено. Освен това неизстреляните торпеда представляват съвсем реален риск за посещаващите ги дори отвън водолази.

В момента носовото оръдие на Щ-211 е един от най-ценните експонати в руския музей на Черноморския флот.

МОРСКА

Живко Алексиев, по материали от чуждия печат

БОЛЕСТ

Статистиката показва, че около една трета от хората на планетата страдат от морска болест, дори и при съвсем леко възмущение. А в по-бурно море на две трети от хората им прилошава.

Представяте ли си? Почти 5 милиарда повръщащи! Направо да се издრაифа човек!

КАКВИ СА СИМПТОМИТЕ?

Гадене, умора, главоболие, световъртеж, изпотяване и повишено отделяне на слюнка. Ако повърнете, може да се почувствате по-добре за кратко, но симптомите на болестта няма да изчезнат, докато вътрешното ухо не свикне с движението или не използвате някакво средство за лечение.

КАК ДА СЕ ПРЕДПАЗИМ ОТ МОРСКАТА БОЛЕСТ?

Морската болест изчезва от само себе си след няколко дни и без лечение. Признаците ѝ изчезват пропорционално на времето, прекарано на кораба. След като свикнете с движението на кораба, адаптирането към твърдата земя също може да се окаже не лека работа.

■ Позициониране:

Ако коработъ се клати от носа назад, потърсете си място по средата, където движението се усеща най-малко. Изберете най-ниската точка на кораба или лодката и седнете или легнете там. Запомнете, че колкото по-малка е лодката, толкова по-вероятно е да хванете морска болест, тъй като малките лодки се люлеят повече.

■ Фиксирайте някой предмет с поглед:

Гледайте извън кораба, използвайте хоризонта като отправна точка. Това помага на мозъка да се настрои по-бързо към нестабилната околна среда. Избягвайте дейности, които искат съсредоточаване като четене, писане или гледане надолу.

■ Чист въздух:

Ако се почувствате зле, няма нищо по-лошо от миризмата на дизелово гориво. Намерете възможно най-проветривото място, където подухва вятър. Отново гледайте към хоризонта.

■ Не стойте с празен стомах:

Хидратирайте се добре преди и по време на пътуването. Пийте вода или сокове, но избягвайте газирани напитки, алкохол или такива с кофеин. Ако ви се гади, не пийте много вода, тъй като тя може да предизвика чувството за "пискане" в стомаха ви. Яжте сухари или хляб, за да абсорбират стомашния сок.

НЯКОИ МЕТОДИ НА ПРЕДПАЗВАНЕ

Да си го кажем направо – няма лечение за морската болест, но пък има безброй много лекарства, процедури и билки, за които се смята, че облекчават симптомите. Ако сте открили някой метод, който ви помага, използвайте го.

КАКВО ТОЧНО Е МОРСКАТА БОЛЕСТ?

Морската болест се дължи на факта, че очите виждат едно, например вътрешността на кораба, а органът на равновесието – вестибуларният апарат, улавя друго – движение нагоре-надолу. Мозъкът се обърква и не може да разбере защо според очите сме в стационарно положение, а според вътрешното ухо се движим.

Други фактори, които допринасят за объркването, са изпит алкохол, напрежение, умора, горещина, миризми (на изгорели газове например), както и нараняване или инфекции на вътрешното ухо.

КАКТО И ДА СЕ НАРИЧА СИ Е ВСЕ ТАКА НЕПРИЯТНА!

КИНЕТОЗА

НА ПЪТУВАНЕТО

ЛЕКАРСТВА

Известен препарат е медикаментът *гименхидринат* – ТБ. Таблетката се взима 1 час преди пътуване или гмуркане. Заради сънотворния и отпускащ ефект обаче лекарството не се препоръчва за шофьори.

В случаите на морска болест на помощ се притичва и хомеопатията. Най-често предписваното лекарство е *кокулус*. Специалистите предлагат хапчета, които повлияват благоприятно страданията. Не са токсични за организма. Таблетките се смучат, докато се разтворят напълно, като 5 – 10 минути преди и след това не се яде и пие нищо. Може да се пие и при усещане за празнота в стомаха или главоболие. Друга възможност са хапчетата *петролеум*.

ДРУГИ НАЧИНИ НА ПРОФИЛАКТИКА

Някои препоръчват смучене на ментови бонбони или дъвчене на резенчета джинджирил. Според други помага напльскването на лицето или обливане на главата със студена вода, дълбокото бавно дишане и затварянето на очите, за да се избегне обркъващият ефект.

КАКВО ТРЯБВА ДА НАПРАВЯТЕ?

Преди да тръгнете на път се хидратирайте, нахранете се добре и си починете. Не се тъпчете с храна. Хапнете леко и пийте вода бавно и на малки глътки.

Преди да напуснете пристанището и да излезете в открито море подгответе екипировката си за гмуркане. Така ще избегнете необходимостта да гледате надолу при вълнение. Намерете място в лодката, където вълнението се усеща най-слабо, проветриво е и може да гледате извън нея.

Вярвайте в средството, което използвате срещу морска болест, и проверете страничните му действия преди да тръгнете на път.

Гмуркайте се предпазливо!

Мирослав Тодоров е на 28 години. Занимава се с гмуркане от 14-годишен. Интересът му към археологията датира от 1997 година, когато започва да участва в различни археологически разкопки. През 2001 г. Мирослав успява да обедини любовта си към тези две занимания, завършвайки леководолазни курсове към Центъра за подводна археология в Созопол, а през 2003 г. завършва и висшето си образование по специалност “Археология” към Нов български университет – София.

УРДОВИЗА

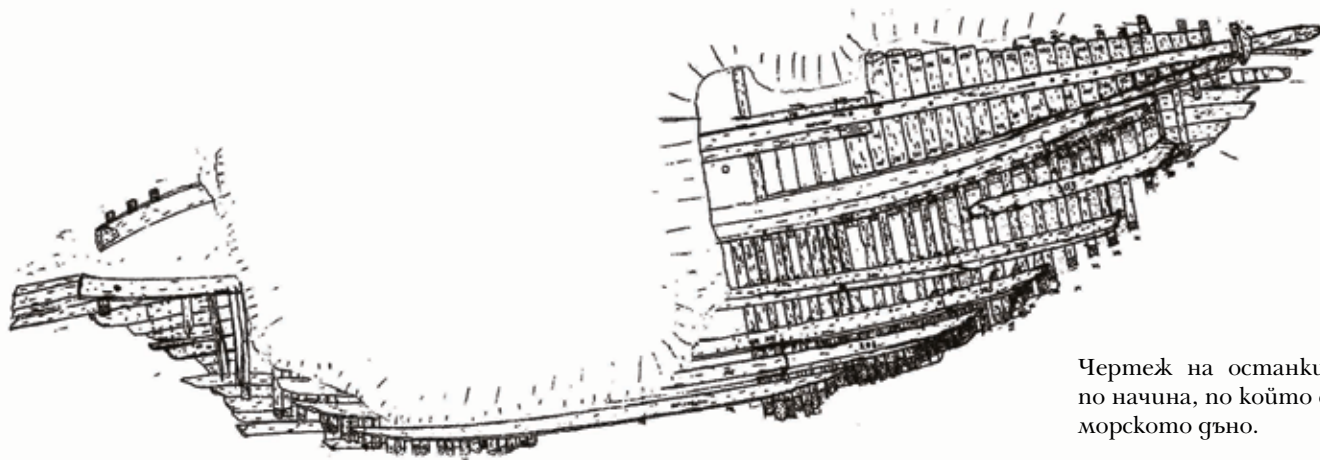
Мирослав Тодоров, Теодора Попова

През 1986 година мрежата на един китенски рибар се закачва за нещо на дъното. Пристигналите на мястото специалисти от Центъра по подводна археология и Института по тракология обаче откриват не едно, а много повече неща – седем потънали кораба от епохата на Късното средновековие. Подводните скали, намиращи се на около 200 м от брега, са причината тези плавателни съдове никога да не достигнат крайната точка на своето пътуване.

Инициативата за подводната експедиция Урдовиза идва от

Крум Бъчваров – българин, живеещ в САЩ, интересувал се от средновековни кораби. Той успява да осигури субсидия от Катедрата по подводна археология в университета в Тексас и съвместно с учените от Центъра за подводна археология в Созопол, под наблюдението на Археологическия институт към БАН и НИПК, през лятото на 2000 г. в Южния залив на Китен започва най-голямата подробна експедиция, организирана до този момент у нас, която продължава четири поредни сезона, до октомври 2003.

Задачите, които изследователите си поставят, са да изкопаят напълно един от корабите, да проучат конструкцията му, вида, целта на пътуването, да съберат сведения за етническата принадлежност на екипажа, както и по възможност за началната и крайна точка на пътуването. В екипа, чийто ръководител е доцент Калин Порожанов от Института по тракология, освен българските специалисти, участват и учени от университета в Тексас, както и няколко американски студенти.

Чертеж на останките на кораба по начина, по който са открити на морското дъно.

Аз се включих към тази експедиция през 2001 година, след като преминах задължителните водолазни курсове към Центъра по подводна археология в Созопол. Не е нужно да казвам, че интересът ми беше огромен. Винаги съм обичал морето. Още от малък исках да стана водолаз, а сега имам възможност не само да се гмуркам, но и да участвам в разкриването на един непознат обект, прекарал няколко века под водата.

Гмурканията имаха различна продължителност, в зависимост от метеорологичните условия, индивидуалната подготовка на водолазите и конкретните задачи.

За тези четири години от дъното бяха изсмукани тонове пясък. Горяхме по около два варела нефта на седмица, за да успеем напълно да изровим кораба, който след направените измервания се оказа дълъг 22 метра, дълбок 3 метра и широк 6 метра.

Останките му днес се намират на стотина метра от брега, до вълнолома, на дълбочина около 12 метра. Въпреки това обаче той едва ли би могъл да се превърне в често посещаван туристически обект, тъй като всяка година подводните течения почти напълно го зариват с пясък, а поддържането му би отнело огромни средства.

Естествено имаше и някои трудности, с които се сблъскахме по време на експедицията.

Като цяло видимостта в Черно море е много малка. И въпреки че в отделни моменти тя стигаше почти до 10 метра, имаше дни, в които не можех да видя и собствената си протегната ръка.

Дълбочината от 12 м, на която се намира коработ, не изискваше декомпресия, но пък заради честите гмуркания и изплувания и постоянната необходимост от изравняване на налягането си

докарах проблеми с ухото, така наречения асансьорен ефект. Допълнителна предпоставка за това беше и хремата, която имам, предизвикала вероятно запушване на евстасиевата тръба. За щастие нямаше допълнителни усложнения и за няколко дни болката отмина напълно.

Невинаги температурата на водата беше подходяща за продължителен престой. През последната година започнахме разкопките още през юни и продължихме до октомври. Тогава имам възможност да видя и природното явление, което водолазите наричат мастика. От смесването на два слоя вода с голяма разлика в температурата се получава различно пречупване на светлината и разкривяване на образа, все едно гледаш през кристалите на изстудена мастика.

Друг проблем беше мъртвото вълнение. Силните подводни

течения не само зариваха кораба, но и пречеха на фотографите и художниците да документират откритото. Трудно е да рисуваш, когато огромна част от усилията ти са съсредоточени върху това да се задържиш на едно място. Точно когато корабът беше напълно разчистен, започна буря. Два дни чакахме по-благоприятни метеорологични условия, за да започнем измерванията. Когато на третия ден нетърпеливо се спуснахме под водата, пред очите ни се разкри странна гледка. Целият кораб, дълбок три метра, бе пълен с водорасли. Наложи се да го разчистваме наново.

През последния сезон на експедицията точно над кораба рибарите бяха разпънали таляни. Ние преминавахме, гмуркайки се под мрежата. Това беше и случаят, в който се убедих, че ножът е абсолютно задължителна част от оборудването на всеки водолаз. При едно от изплуванията първата степен на регулатора ми се закачи в мрежата. Опитвайки се да се освободя, аз разбрах, че се оплитам все повече и повече. Благодарение на партньора ми тази случка не прерасна в по-сериозен инцидент.

Но подобни трудности естествено не можеха да помрачат огромната радост, която ни носеше открителството.

ЕТО НЯКОИ ОТ ДАННИТЕ И ИЗВОДИТЕ, ДО КОИТО УСПЯ ДА ДОСТИГНЕ ЕКСПЕДИЦИЯТА:

Корабът е търговски, от края на 17-и, началото на 18-и век. По всяка вероятност е пътувал под турски флаг, тъй като по това време Босфорът е бил затворен от Османската империя за всички други плавателни съдове, с изключение на венецианските и генуезките кораби. Заради открития на една от гредите издълбан кръст смятаме, че екипажът му е бил християнски.

Лабораторните изследвания на дървесината показаха, че материалът, от който е изработен, е странджански дъб. Смятаме, че корабът е направен от български майстори в някой от по-големите градове по нашето крайбрежие. До този извод ни доведоха проучванията на конструкцията и изработката на плавателния съд. Не можахме да установим каква е била крайната точка на пътуването, нито името на кораба. Вероятно е потънал на път към мястото, където е цял да товари. Сред множеството предмети, открити на борда, най-голям беше броят на

глинените османски лули - стока, явно изостанала от предишен курс. Останалото бяха предмети от бита и лични вещи на екипажа, както и скелетът на една коза, удавила се по време на потъването. На борда намерихме почти напълно запазени дървени прибори, чинии, турски фаянс, керамика, обувки, елеци, гребени и метли. Имаше и различни медни съдове, включително и една прекрасна медна халба. Друг интересен предмет, който открихме, беше дървен бастун със сребърен обков и инкрустиран кехлибар в дръжката. Не можахме да установим със сигурност вида на три медни монети, намерени на кораба. Според един от изследователите става въпрос за така наречените корабни жетони - своеобразна парична единица, използвана за уреждане на платежните отношения на пристанищата.

Всички предмети, извадени по време на експедицията, са в Центъра за подводна археология в Китен. Там може да видите и скиците, и фотографите, направени по време на проучването.

МАЛКО ПОВЕЧЕ ИСТОРИЯ

Крепостта Урдовиза е известна от дълги години на археолозите като уникален паметник на културата със запазени автентични древни съоръжения – военни стълби за изкачване към по-високата част на крепостта, където са били зъберите за охраняване, пътеки за патрулиране, уникални стени.

В края на XIX век братята археолози Шкорпил забелязали останките на внушителна крепостна стена, дълга “сто разкрача”. Тя имала две кули и преграждала полуострова, като достигала до ширина 3 метра. Пред крепостната стена бил издълбан дълбок ров. Тези останки съществуват и днес.

Самото име показва, че Урдовиза е старо тракийско селище. Не е известно кога е била издигната крепостната стена, но на южната стена е намерена амфорна гръжка от XI-XII в. Тогава името Урдовиза се появява за първи път и в писмен източник – “Географията на Идрис”. Името Урдовиза се среща във всички италиански морски карти от XIV-XV век под различни форми – Уердиза, Вердиз, Верниза и т.н.

В Логоса на Алексий Макремболит, в който се описва между другото и

генуезката атака срещу Созопол през 1352 г., се споменава, че след завземането на Созопол генуезците се насочили към близко разположената крепост Ав Урдовиза. Жителите ѝ се откупили срещу 10 000 златни номизми – внушителна сума, което свидетелства за богатството на населението, постигнато чрез морска търговия. В италиански документ от 1453 г. крепостта Вордоваска е спомената заедно с другите южночерноморски крепости, които турците превзели през пролетта на 1453 г. преди пагането на Цариград.

Една странджанска легенда разказва как е станало определянето на границите на Хасекията – област в Странджа със 17 български села, която чак до 1834 г. е била лично владение на султана. Султанът поискал от владетелката на крепостта “бяла Стана” (или Мария) да се омъжи за него и така да спечели непревземаемата дотогава крепост. Управителката се съгласила, при условие че султанът ѝ подари като лично владение и освободи от данъци толкова села, колкото може да обиколи един ездач на кон, препускайки от изгрев до залез, тръгвайки от Урдовиза. Султанът се съгласил, но Мария решила да

го надхитри. Тя поставила на няколко места в Странджа буини жребци. Сменяйки конете, ездачът препускал цял ден и обиколил почти цяла Северна Странджа. Конят, който ездачът използвал за последната отсечка на пътя, издъхнал от преумора под стените на крепостта Урдовиза.

Султанът спазил дадената дума, а в чест на истинския герой на тази история – издъхналият кон – жителите на Урдовиза назовали красивия северен залив на Китев Атлиман – Заливът на жребца.

Тази легенда, изчистена от романтичните подробности, отговаря напълно на историческата действителност от края на XIV и началото на XV в. Тогава редица дребни феодали в този край предават без бой крепостите си на турците срещу известни отстъпки. Иначе е трудно да се обясни с какво този беден планински край е заслужил да бъде обявен за лично султанско владение.

Урдовиза съществувала до XVII век, когато поради опасността от казашките нападения населението ѝ се преселило във вътрешността на Странджа, основавайки село Визица.

BEYOND BOUNDARIES

The dive computer you've
been waiting for.

Breaking boundaries with sophisticated technology and intuitive design, UWATEC introduces Galileo Sol, the ultimate graphic dive computer. Galileo Sol goes beyond the conventional with an innovative heart rate monitor for precise decompression calculations and a navigational system including a full-tilt, digital compass with bearing memory. Made for divers of all levels, this user-friendly, interactive computer also boasts an exceptionally large dot matrix display screen with three display options and multiple personalization features.

Galileo Sol by UWATEC.
In partnership with
Polar - listen to your body.

**DEEP DOWN YOU
WANT THE BEST**

www.podvoda.com
Sportissimo
51 Stamboliiski Blvd., Sofia

UWATEC

ОТКРИЙ НЕПОЗНАТОТО

Магазин Sportissimo, бул. Стамболийски 51 и на www.podvoda.com

SUUNTO
diving computers

D9

The World's Leading Manufacturer of Dive Computers

www.divetec-bg.com

DiveTec Ltd., ул. Вежен 12А, София 1421, Тел.: +359 885 933 933, Факс: +359 2 963 31 53, divetec@divetec-bg.com